

**PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA
Z JĘZYKA POLSKIEGO
W ZESPOLE SZKÓŁ I PLACÓWEK NR 1**

W sprawach nieuwzględnionych w poniższym PZO zastosowanie mają zapisy Statutu Szkoły Podstawowej nr 12 w Katowicach.

1. Uczeń ma obowiązek każdorazowo zgłosić nauczycielowi na początku lekcji brak zeszytu, zeszytu ćwiczeń, pomocy potrzebnych do lekcji.
 2. Uczeń ma obowiązek zgłosić przed lekcją nieprzygotowanie do lekcji po chorobie.
3. Zaległości spowodowane nieobecnościami w szkole uczeń musi uzupełnić. W przypadku dłuższej nieobecności w szkole (powyżej jednego tygodnia) termin uzupełnienia zaległości uczeń uzgadnia z nauczycielem na pierwszej lekcji po powrocie do szkoły. W dzienniku elektronicznym nieobecności podczas każdej formy sprawdzania wiadomości oznaczane będą x.
4. Uczeń ma prawo do dwukrotnego w ciągu półrocza zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji. Zgłasza je na początku zajęć. Nie obejmuje ono zapowiedzianych kartkówek, sprawdzianów, prac klasowych, lekcji powtórzeniowych. W dzienniku elektronicznym oznaczone będzie np.
5. Uczeń, którego praca będzie napisana niesamodzielnie, np. przepisana z Internetu, z opracowań, napisana językiem niezrozumiałym dla ucznia, otrzyma ocenę niedostateczną.
6. Niewykorzystane nieprzygotowania do lekcji w pierwszym półroczu przechodzi na drugie półrocze.
7. Aktywność na lekcji nagradzana jest „plusem”. Za 10 zgromadzonych „plusów” uczeń otrzymuje ocenę „celujący”, za 5 zgromadzonych „plusów” uczeń otrzymuje „bardzo dobry”. Cztery plusy można zamienić na ocenę „dobry”, trzy na ocenę „dostateczny”.
8. Uczeń, który nie pracuje na lekcji, np. nie udziela odpowiedzi na zadawane pytania, nie rozwiązuje zleconych zadań w zeszycie ćwiczeń, zeszycie przedmiotowym, nie zapisuje notatki w zeszycie, nie ma potrzebnych materiałów do lekcji otrzymuje „minus”. Za 5 zgromadzonych „minusów” uczeń otrzymuje ocenę „niedostateczny” z pracy na lekcji.
9. Uczeń, który nie przestrzega zasad dyscypliny pracy samodzielnej (przepisuje ze ściąg, zeszytu, podręcznika) lub którego zachowanie wskazuje na niesamodzielną pracę (np. odwraca się do kolegi/koleżanki, odpisuje od kolegi/koleżanki, rozmawia), otrzymuje ostrzeżenie, które równoznaczne jest z obniżeniem oceny o jeden stopień. Jeśli uczeń zostanie przyłapany na ściąganiu po raz drugi, nauczyciel odbiera mu pracę i wpisuje ocenę niedostateczną.

Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności uczniów i ich ocena

Formy sprawdzenia wiadomości i ich waga

Forma aktywności	Waga
Sprawdziany i wypracowania	5
Recytacja	3
Kartkówki	3
Odpowiedź ustna	3
Czytanie ze zrozumieniem	3

Dyktanda	3
Praca na lekcji (w tym samodzielna praca pisemna)	3
Aktywność na lekcji	3
Czytanie głośne	1
Przekład intersemiotyczny (rysunek)	1

Ocena prac pisemnych

1. Sprawdziany uczeń jest zobowiązany pisać na papierze kancelaryjnym lub dostarczonym przez nauczyciela.
2. Uczeń ma obowiązek starannie, czytelnie i w logicznym układzie zapisywać rozwiązania zadań. Zapisy nieczytelne nie będą oceniane.
3. W pracach pisemnych nie wolno używać ołówka, korektora, długopisu wymazywalnego i koloru czerwonego.
4. Poprawione i ocenione prace pisemne uczniowie otrzymują do domu bez obowiązku zwrotu za wyjątkiem sprawdzianów zewnętrznych. W terminie do 5 dni roboczych od oddania prac rodzice mogą wyjaśnić wątpliwości związane z ich poprawą lub oceną.
5. Uczeń ma możliwość jednorazowego poprawienia każdej oceny ze sprawdzianu, za wyjątkiem zewnętrznych.
6. Zadania zawarte w pracach pisemnych punktowane będą w zależności od stopnia trudności.
 7. Przy ocenianiu poprawności ortograficznej dyktanda stosuje się zasady:

Rodzaje błędów:

ortograficzne – błędny zapis wyrazów z ó,u, rz, ż, h, ch, „nie” z czasownikiem, zamiana wielkiej litery na małą na początku zdania i w nazwach własnych. (ort.)

w pisowni- pominięcie elementów przy ę i ą, błędny zapis om zamiast ą, em zamiast ę i odwrotnie, błędny zapis zmiękczeń lub miękkości w wyrazie, „nie” z innymi częściami mowy niż czasownik, zamiana małej litery na wielką w nazwach odprzymiotnikowych i w nazwach mieszkańców miast, niepoprawne przeniesienie części wyrazu do następnej linii. (pis.)

interpunkcyjne - brak znaku interpunkcyjnego na końcu zdania, brak przecinka przy wyliczeniach oraz przed następującymi wyrazami; więc, zatem, toteż, dlatego, ale, lecz, jednak, który, że, gdyż, ponieważ itp., brak dwukropka przed wyliczeniami poprzedzonymi określeniem o charakterze ogólnym (int.)

3 błędy w pisowni = 1 błąd ortograficzny

3 błędy interpunkcyjne = 1 błąd ortograficzny

Klasa IV

Uczniowie bez dostosowań

0-1 błąd – cel.
2-3 błędy – bdb.
4-5 błędy – db.
6-7 błędów – dost.
8-9 błędów – dop.
Powyżej 9 błędów – ndst.

Uczniowie z dostosowaniami (ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, dzieci cudzoziemskie)

1-2 błędy – cel.
3-5 błędy – bdb.
6-8 błędów – db.
9-11 błędów – dost.
12-14 błędów – dop.
Powyżej 14 błędów – ndst.

Klasy V-VI

Uczniowie bez dostosowań

0 błędów – cel.
1-2 błędy – bdb.
3-4 błędy – db.
5-6 błędów – dost.
7-8 błędów – dop.
Powyżej 8 błędów – ndst.

Uczniowie z dostosowaniami (ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, dzieci cudzoziemskie)

0-1 błąd – cel.
2-4 błędy – bdb.
5-7 błędów – db.
8-10 błędów – dost.
11-13 błędów – dop.
Powyżej 14 błędów – ndst.

Klasy VII-VIII

Uczniowie bez dostosowań

Uczniowie z dostosowaniami (ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, dzieci cudzoziemskie)

0 błędów – cel.
1 błąd – bdb.
2 błędy – db.
3 błędy – dost.
4 błędy – dop.
Powyżej 4 błędów – ndst.

0-1 błąd – cel.
2-3 błędy – bdb.
4-5 błędów – db.
6-7 błędów – dost.
8-9 błędów – dop.
Powyżej 9 błędów – ndst.

1

8. Za zaangażowanie na zajęciach dodatkowych uczeń otrzymuje ocenę celującą z wagą 5.
9. Za awans do drugiego i kolejnego etapu w międzyszkolnym konkursie z języka polskiego uczeń otrzymuje ocenę celującą z wagą 5.
10. Za bardzo dobre wyniki w konkursach z języka polskiego- ocenę celującą z wagą 5.

Ocena odpowiedzi ustnych

Przy ocenianiu odpowiedzi ustnych będą brane pod uwagę:

- płynność opowiadania tekstu, recytacji,
- respektowanie znaków interpunkcyjnych,
- tempo,
- modulacja głosu.

Uzasadnianie oceny

1. Ocena z odpowiedzi ustnych i aktywności uwzględnia mocne i słabe strony odpowiedzi ucznia i następuje bezpośrednio po zakończeniu odpowiedzi w obecności innych uczniów.
 2. Ocena z prac pisemnych wynika z punktacji za zadania.
 3. Sprawdzone i ocenione prace pisemne nauczyciel dokładnie omawia na lekcji.

Kryteria oceny pisemnych form wypowiedzi w klasach 4-6 szkoły podstawowej

Wykaz pisemnych form wypowiedzi:

1. Dialog
2. Opowiadanie
3. Opis, w tym opis przeżyć wewnętrznych

4. List
5. Sprawozdanie
6. Krótkie formy użytkowe (zaproszenie, ogłoszenie, życzenia)
7. Charakterystyka
8. Tekst o charakterze argumentacyjnym

Ocenianie:

- **9-10 p. punktów – celujący (6)**
- **8 p.– bardzo dobry (5)**
- **7-6 p. – dobry (4)**
- **5-4 p. – dostateczny (3)**
- **3 p. – dopuszczający (2)**
- **2 p. i mniej – niedostateczny (1).**

Dialog		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Rozmowa dotyczy podanego tematu	0-1
II	Rozwinięcie dialogu w ramach określonego tematu	0-2
III	Logiczne powiązanie ze sobą poszczególnych wypowiedzi	0-1
IV	Rozmowa stanowi spójną, zamkniętą całość [ma wstęp, rozwinięcie i zakończenie]	0-1
V	Poprawnie zapisany dialog [każda kolejna wypowiedź zapisana od nowej linii, od myślnika, wielką literą]	0-1

VI	Poprawność językowa [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VII	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 - 6 dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	0-1
VIII	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	0-1
IX	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu i estetyka zapisu [akapity, marginesy, czystość, czytelność zapisu]	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Opowiadanie odtwórcze		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Praca zgodna z tematem	0-1
II	Ujęcie najważniejszych składników treści [nauczyciel określa każdorazowo dla konkretnego utworu]	0-1
III	Opowiadanie treści swoimi słowami [dopuszczalne są nieliczne zaczerpnięcia z tekstu pojedynczych wyrażen lub zwrotów]	0-1

IV	Przedstawienie przyczynowo-skutkowego toku wydarzeń	0-1
V	Obecność słownictwa dynamizującego tok opowiadania [nagromadzenie czasowników oraz stosowanie wyrazów wskazujących na następstwo zdarzeń]	0-1
VI	Wypowiedź jest spójną, zamkniętą całością [zawiera wprowadzenie do wydarzeń, opis ich przebiegu, zakończenie]	0-1
VII	Poprawność językowa [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VIII	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	0-1
IX	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 3 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędy]	0-1
X	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu i estetyka zapisu	0-1
	[akapity, marginesy, czystość, czytelność zapisu]	
Maksymalna liczba punktów		10

UWAGA!

Jeżeli uczeń ogranicza się do przepisania utworu (lub jego fragmentów), to całą pracę ocenia się na 0 punktów.

Opowiadanie twórcze		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Praca zgodna z tematem	0-1
II	Rozwinięcie tematu	0-2
III	Przedstawienie przyczynowo-skutkowego toku wydarzeń	0-1
IV	Obecność słownictwa dynamizującego tok opowiadania [nagromadzenie czasowników oraz stosowanie wyrazów wskazujących na następstwo zdarzeń]	0-1
V	Wypowiedź jest spójną, zamkniętą całością [zawiera wprowadzenie do wydarzeń, opis ich przebiegu, zakończenie]	0-1
VI	Poprawność językowa [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VII	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	0-1

VIII	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 3 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędy]	0-1
IX	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu i estetyka zapisu [akapity, marginesy, czystość, czytelność zapisu]	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Opis dzieła sztuki (obrazu, rzeźby)		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Uczeń podaj autora, tytuł, rozmiar obrazu/rzeźby - tzw. etykietę obrazu/rzeźby (co najmniej 3 elementy)	0-1
II	Opisywanie tego, co zostało przedstawione na obrazie/rzeźbie [punktu nie przyznajemy, jeżeli dominuje forma opowiadania]	0-1
III	Wyodrębnienie i nazwanie elementów przedstawionych na obrazie/rzeźbie [niezbędne minimum ustala każdorazowo nauczyciel w zależności od rodzaju reprodukcji]	0-1
IV	Stosowanie różnorodnych przymiotników (określających, np. kształt, wielkość, kolor, materiał) przy opisie dostrzeżonych na obrazie/rzeźbie elementów	0-1
V	Stosowanie słownictwa sytuującego w przestrzeni obrazu/rzeźby opisywane elementy [np. sformułowania typu: na pierwszym planie, w tle]	0-1

VI	Zamieszczenie oceny obrazu/rzeźby [własne wrażenia lub refleksje na temat obrazu/rzeźby]	0-1
VII	Poprawność językowa [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VIII	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
	Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	
VIII	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 3 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędy]	0-1
IX	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu i estetyka zapisu [akapity, marginesy, czystość, czytelność zapisu]	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Opis krajobrazu		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Opisywanie tego, co przedstawia krajobraz [punktu nie przyznajemy, jeżeli dominuje forma opowiadania]	0-2

II	Wyodrębnienie i nazwanie elementów krajobrazu [niezbędne minimum ustala każdorazowo nauczyciel w zależności od tematu opisu]	0-1
III	Stosowanie różnorodnych przymiotników (określających, np. kształt, wielkość, kolor) przy opisywaniu elementów krajobrazu	0-1
IV	Stosowanie słownictwa sytuującego w przestrzeni opisywane elementy [np. sformułowania typu: tuż za, dalej, bliżej, z lewej strony]	0-1
V	Zamieszczenie oceny krajobrazu [własne wrażenia lub refleksje]	0-1
VI	Poprawność językowa [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VII	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	0-1
VIII	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 3 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędy] .	0-1
IX	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Opis przedmiotu		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Rozwinięcie tematu	0-2
II	Stosowanie różnorodnych przymiotników [określających, np. kształt, wielkość, kolor, materiał]	0-1
III	Stosowanie słownictwa sytuującego względem siebie opisywane elementy przedmiotu [sformułowania typu: na górze, z tyłu, pod spodem, bliżej, z lewej strony]	0-1
IV	Ujęcie opisu w schemat trójdzielności wypowiedzi	0-1
V	Sformułowanie własnych wrażeń, refleksji dotyczących opisanego przedmiotu	0-1
VI	Poprawność językowa [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VII	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	0-1

VIII	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 3 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędy]	0-1
IX	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu i estetyka zapisu [akapity, marginesy, czystość, czytelność zapisu]	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Opis przeżyć		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Praca świadczy o zrozumieniu tematu, odpowiedni dobór przykładu pokazującego przeżycia, doznane emocje	0-1
II	Podanie przyczyny przeżycia	0-1
III	Nazywanie uczuć i emocji- nazwanie wprost przynajmniej dwóch	0-1
IV	Opis reakcji i zachowań zewnętrznych	0-1
V	Zastosowanie frazeologizmów, porównań, słownictwa potocznego i ekspresywnego	0-1
VI	Składnia oddająca emocje – zdania krótkie,wykrzyknikowe, wypowiedzenia urywane, pytania retoryczne, celowe powtórzenia itp.	0-1
VII	Wypowiedź jest spójną, zamkniętą całością, z zachowaniem właściwych proporcji, logicznie uporządkowaną, pojawiają się akapity	0-1
VIII	Poprawność językowa- [w klasie IV dopuszczalne 3 błędy , w klasach V i VI – dopuszczalne 2 błędy językowe]	0-1
IX	Poprawność ortograficzna [w klasie 4. dopuszczalne 3 błędy, w klasach 5. i 6. dopuszczalne 2 błędy]	0-1

	Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	
X	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4. dopuszczalne 3 błędy, w klasach 5. i 6. dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędy]	0-1
	Maksymalna liczba punktów	10

List		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zgodność pracy z tematem	0-1
II	Rozwinięcie tematu	0-2
III	Obecność elementów charakterystycznych dla listu [nazwa miejscowości i data, nagłówek, formuła pożegnania, podpis]	0-1
IV	Odpowiedni układ graficzny [właściwe rozmieszczenie charakterystycznych elementów]	0-1
V	Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji	0-1
VI	Obecność zwrotów do adresata [1-2 poza nagłówkiem]	0-1

VII	Poprawność językowa [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VIII	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	0-1
IX	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 3 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędy]	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Sprawozdanie		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Opowiadanie o wydarzeniach z punktu widzenia uczestnika bądź świadka	0-1
II	Rozwinięcie tematu	0-1
III	Stosowanie czasowników w czasie przeszłym [w liczbie pojedynczej lub mnogiej]	0-1

IV	Zamieszczenie informacji o miejscu, czasie i uczestnikach wydarzeń [punkt przyznajemy za podanie wszystkich informacji]	0-1
V	Stosowanie słownictwa informującego o kolejności wydarzeń [np. później, potem, następnie]	0-1
VI	Ocena wydarzeń z punktu widzenia świadka bądź uczestnika [sformułowanie wrażeń, refleksji]	0-1
VII	Poprawność językowa [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VIII	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	0-1
IX	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 3 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędy]	0-1
X	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu i estetyka zapisu [akapity, marginesy, czystość, czytelność zapisu]	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Zaproszenie

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zamieszczenie informacji odpowiadających na pytania: - Kto? [np. podpis pod zaproszeniem] - Kogo? [informacje o adresacie] - Na co? [nazwa uroczystości, imprezy] - Kiedy? [dzień, miesiąc, rok, godzina] - Gdzie? [miejsce uroczystości, imprezy]	0-4 pięć poprawnych informacji – 4 punkty cztery informacje – 3p. trzy informacje – 2p.
II	Zastosowanie charakterystycznego słownictwa [np. uprzejmie/serdecznie zapraszam, mam zaszczyt/honor zaprosić, proszę o przybycie na...]	0-1
III	Zwiężłość, rzeczowość oraz informacyjny charakter wypowiedzi	0-1
IV	Poprawność językowa w klasie 4 dopuszczalne 2 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalny 1 błąd]	0-1
V	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 2 błędy w klasach 5 – 8 dopuszczalny 1 błąd] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VI	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 2 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalny 1 błąd] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1

VII	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Ogłoszenie / zawiadomienie		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zredagowanie wypowiedzi nastawionej na podanie informacji o czymś, zwracającej uwagę na coś	0-1
II	Uwzględnienie niezbędnych elementów [np. terminu, miejsca, celu, ewentualnych dodatkowych uwag na temat sprawy, nadawcy]	0-3 cztery poprawne informacje – 3 punkty trzy informacje – 2 p. dwie informacje – 1 p.
III	Zwiężłość, rzeczowość oraz informacyjny charakter wypowiedzi	0-1
IV	Właściwy układ graficzny [nagłówek, treść, podpis; przejrzystość zapisu]	0-1
V	Poprawność językowa w klasie 4 dopuszczalne 2 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalny 1 błąd]	0-1
VI	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 2 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalny 1 błąd] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1

VII	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 2 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalny 1 błąd] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy] .	0-1
VIII	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Życzenia/podziękowanie		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Treść życzeń (podanie: kto? komu? z jakiej okazji? czego życzy/ za co dziękuje)	0-3 4 informacje – 3 pkt 3 informacje – 2 pkt 2 informacje – 1 pkt
II	Zastosowanie charakterystycznego słownictwa (np. serdecznie dziękuję)	0-1

III	Poprawność językowa(1 błąd każdego rodzaju)	0-1
IV	Poprawność ortograficzna (dopuszczalny 1 błąd) Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
V	Poprawność interpunkcyjna (dopuszczalny 1 błąd) Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 3 błędy, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 2 błędy]	0-1
VI	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu	0-1
Maksymalna liczba punktów		8
8 pkt – celujący 7 pkt - bardzo dobry 6 pkt – dobry 4-5 pkt – dostateczny 3 pkt – dopuszczający 0-2 pkt - niedostateczny		

CHARAKTERYSTYKA (10 punktów)

1. Treść

Oceniane cechy wypowiedzi ucznia	4 PUNKTY	3 PUNKTY	2 PUNKTY	1 PUNKT	0 PUNKTÓW
Realizacja tematu	UCZEŃ pisze charakterystykę postaci wskazanej w	UCZEŃ pisze charakterystykę postaci wskazanej w temacie, zachowując	UCZEŃ pisze w przeważającej części charakterystykę	UCZEŃ podejmuje próbę napisania charakterystyki	UCZEŃ charakteryzuje inną postać lub pisze pracę w innej formie

	temacie, zachowując spójność wypowiedzi	w przeważającej części spójność wypowiedzi	postaci wskazanej w temacie	postaci wskazanej w temacie	
Prezentowanie postaci	Prezentuje postać	Prezentuje postać	Prezentuje postać	Prezentuje przynajmniej jedną informację o postaci	
Prezentacja cech zewnętrznych	Opisuje cechy zewnętrzne	Opisuje cechy zewnętrzne	Wymienia cechy zewnętrzne	wymienia przynajmniej jedną cechę zewnętrzną	
Prezentacja cech wewnętrznych	prezentuje cechy wewnętrzne i wskazuje zależności między cechami charakteru a postępowaniem postaci	prezentuje cechy wewnętrzne i wskazuje zależności między niektórymi cechami charakteru a postępowaniem postaci	wymienia niektóre cechy wewnętrzne i podejmuje próbę ukazania zależności między przynajmniej jedną cechą charakteru a postępowaniem postaci	wymienia cechy wewnętrzne postaci	
Ocena postaci	dokonuje oceny postaci, uzasadnia swoją opinię	dokonuje oceny postaci			

2. Segmentacja tekstu

1 punkt – zachowany logiczny tok rozważań, segmentacja konsekwentna i celowa

0 punktów – brak uporządkowania logicznego, segmentacja przypadkowa lub brak segmentacji

3. Styl

1 punkt – styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi

0 punktów – styl niekonsekwentny lub niedostosowany do formy wypowiedzi

4. Język

2 punkty – dopuszczalnych 5 błędów (składniowych, fleksyjnych, leksykalnych, frazeologicznych, stylistycznych)

1 punkt – dopuszczalnych 6 błędów (składniowych, fleksyjnych, leksykalnych, frazeologicznych, stylistycznych)

0 punktów – powyżej 6 błędów (składniowych, fleksyjnych, leksykalnych, frazeologicznych, stylistycznych)

5. Ortografia

1 punkt – dopuszczalne 4 błędy, 0 punktów – powyżej 4 błędów

Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędów]

6. Interpunkcja

Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 4 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalne 3 błędy]

Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędów]

TEKST O CHARAKTERZE ARGUMENTACYJNYM

Dłuższa wypowiedź na określony temat		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Praca zgodna z tematem	0-1
II	Trafny dobór informacji	0-1
III	Posłużenie się informacjami w funkcji argumentacyjnej	0-1
IV	Wnioskowanie wynikające z realizacji tematu	0-1
V	Podsumowanie rozważań	0-1
VI	Dobór odpowiedniego słownictwa	0-1
VII	Wypowiedź jest spójną, zamkniętą całością, z zachowaniem właściwych proporcji, logicznie uporządkowaną, pojawiają się akapity	0-1
VIII	Poprawność językowa [w klasie 4. dopuszczalne 3 błędy, w klasach 5. i 6. dopuszczalne 2 błędy]	0-1
IX	Poprawność ortograficzna [w klasie 4. dopuszczalne 3 błędy, w klasach 5. i 6. dopuszczalne 2 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 5 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 4 błędy]	0-1

X	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4. dopuszczalne 4 błędy, w klasach 5. i 6. dopuszczalne 3 błędy] Uczeń ze specjalnymi potrzebami – [w klasie 4 dopuszczalne 6 błędów, w klasach 5 i 6 dopuszczalne 5 błędów]	0-1
	Maksymalna liczba punktów	10

Zasady oceniania wypowiedzi pisemnych w klasach 7-8 oparte są na zasadach oceniania CKE. Inne wypowiedzi pisemne, nie wymienione poniżej są oceniane zgodnie z zasadami oceniania w klasach 4-7.

ZASADY OCENIANIA WYPRACOWAŃ

1. Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, nauczyciel oceni ją na 0 punktów. Nie sprawdza i nie zaznacza żadnych błędów w pracy. Umieszcza się dopisek – „Praca nie na temat”.
2. Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź nauczyciel przyzna 0 punktów.
3. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, nauczyciel oceni ją na 0 punktów.
4. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp), nauczyciel przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
5. Funkcjonalność wykorzystania w wypracowaniu utworu literackiego nie oznacza konieczności omówienia przez zdającego wszystkich elementów fabuły, sensów utworu istotnych (z punktu widzenia nauczyciel) ze względu na zagadnienie sformułowane w temacie. Należy jednak pamiętać, że samo przywołanie imienia bohatera literackiego nie jest funkcjonalnym wykorzystaniem utworu.
6. Za utwór literacki w wypracowaniu nie uznaje się: powieści obrazkowej, mangi, scenariusza filmowego, gry komputerowej.
7. Jeżeli wypowiedź zawiera 180 wyrazów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: Realizacja tematu wypowiedzi, Elementy twórcze / Elementy retoryczne oraz Kompetencje literackie i kulturowe. W pozostałych kryteriach nauczyciel przyzna 0 punktów.

8. W ocenie wypowiedzi uczniów, którzy mają opinię pp o potrzebie dostosowania warunków egzaminu z uwagi na dysleksję, dysortografię stosuje się szczegółowe zasady oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego uwzględniające specyficzne trudności w uczeniu się.
9. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem albo wypowiedzi aprobujących nieetyczne postępowanie bohatera. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

Klasy 7-8

1. WYPRACOWANIE O CHARAKTERZE ARGUMENTACYJNYM- ROZPRAWKA

Zasady oceniania

1. Realizacja tematu wypowiedzi: 0-2 pkt

2 pkt	• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu.• Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione.• Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.
1 pkt	Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB• W pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.
0 pkt	• Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO• Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).

***Uwaga:** jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium Realizacja tematu wypowiedzi, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.*

2. Elementy retoryczne: 0-5 pkt

5 pkt	Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.• Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	• Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości.• Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.

- Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
 - 2 pkt** Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt
 - 1 pkt**
 - Podjęta próba argumentowania.
 - Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie
 - 0 pkt** Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.
 - 3. Kompetencje literackie i kulturowe: 0-2 pkt**
 - 2 pkt**
 - Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).
 - Poprawność rzeczowa
 - 1 pkt**
 - Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

ALBO

Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

ALBO

Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

 - Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.
- 0 pkt** Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.
- 4. Kompozycja tekstu: 0-2 pkt**
- 2 pkt**
 - Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.
 - Graficznie wyodrębnione akapity.
 - Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.
- 1 pkt**
 - Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.
 - Graficznie wyodrębnione akapity.
 - Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.

0 pkt Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

5. Styl: 0-2 pkt

2 pkt • Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi.

• Jednolity.

1 pkt Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.

0 pkt Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.

6. Język: 0-4 pkt

Zakres środków	Poprawność środków				
	Nie więcej niż 3 błędy językowe	4–5 błędów językowe	6–7 błędów językowych	8–11 błędów językowych	12 lub więcej błędów językowych
Szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne/odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste/ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

7. Ortografia: 0-2 pkt

2 pkt Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.

1 pkt 4–6 błędów ortograficznych.

0 pkt 7 lub więcej błędów ortograficznych.

8. Interpunkcja: 0-1pkt

1pkt	Nie więcej niż 7 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	8 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Razem:

20-19 pkt – ocena celująca
18-17 pkt- ocen bardzo dobra
16-14 pkt – ocena dobra
13-10 pkt- ocena dostateczna
9-6 pkt- ocena dopuszczająca
5 i niżej- ocena niedostateczna

2. WYPRACOWANIE O CHARAKTERZE ARGUMENTACYJNYM- PRZEMÓWIENIE

Zasady oceniania

9. Realizacja tematu wypowiedzi: 0-2 pkt

2 pkt	• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione. • Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.
1 pkt	Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB • W pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.
0 pkt	• Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO • Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).

Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium Realizacja tematu wypowiedzi, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

Uwaga dotycząca formy wypowiedzi.

Wypracowanie musi zawierać cechy charakterystyczne przemówienia jako wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, przeznaczonej do wygłoszenia:

- bezpośredni zwrot do adresata,
- retoryczne środki językowe, np.: pytanie retoryczne, anafora, antyteza, wyliczenia, powtórzenie, porównanie, wykrzyknienie, słownictwo nacechowane emocjonalnie, wartościująco i stylistycznie,
- czasowniki w trybie rozkazującym,
- czasowniki w 1. i 2. osobie l.mn. służące podtrzymaniu kontaktu z odbiorcami lub pełniące funkcję perswazyjną,

- e) zaimki w 1. i 2. osobie l.mn. służące podtrzymaniu kontaktu z odbiorcami lub pełniące funkcję perswazyjną,
- f) zjednywanie przychylności odbiorców, np. podkreślenie ich znaczenia, kompetencji itp.

Uczeń może otrzymać 2 punkty, jeżeli:

- w jego wypracowaniu pojawią się bezpośredni zwrot do adresata oraz przynajmniej dwie różne cechy wybrane spośród b) – f); każda cecha powinna być potwierdzona przynajmniej jeden raz, np. uczeń w wypracowaniu użył jednego porównania i jednego zaimka w 1 osobie l.mn., tym samym zrealizował podpunkty b) i e),

- wszystkie pozostałe elementy polecenia zostały uwzględnione,
- wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.

Uczeń może otrzymać 1 punkt, jeżeli:

- w jego wypracowaniu pojawią się bezpośredni zwrot do adresata oraz przynajmniej jedna cecha wybrana spośród b) – f), wybrana cecha powinna być potwierdzona przynajmniej jeden raz, np. uczeń w wypracowaniu użył jednego porównania i tym samym zrealizował podpunkt b), ALBO w wypracowaniu występują dwie różne cechy przemówienia spośród b) – f), a nie występuje bezpośredni zwrot do adresata, ALBO występuje tylko bezpośredni zwrot do adresata,
- nieuwzględniony został jeden element polecenia (inny niż forma) ORAZ/LUB
- w pracy występują fragmenty niedotyczące problemu wskazanego w poleceniu. Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium Realizacja tematu wypowiedzi, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

10. Elementy retoryczne: 0-5 pkt

5 pkt	Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.• Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	• Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości.• Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.• Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt
1 pkt	• Podjęta próba argumentowania.• Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

11. Kompetencje literackie i kulturowe: 0-2 pkt

2 pkt • Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

1 pkt • Poprawność rzeczowa
• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

ALBO

Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

ALBO

Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

• Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.

0 pkt Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

12. Kompozycja tekstu: 0-2 pkt

2 pkt • Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.
• Graficznie wyodrębnione akapity.
• Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.

1 pkt • Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.
• Graficznie wyodrębnione akapity.
• Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.

0 pkt Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

Styl: 0-2 • Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi.

pkt 2 pkt • Jednolity.

1 pkt Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.

0 pkt Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.

13. Język: 0-4 pkt

Poprawność środków Zakres środków	Nie więcej niż 3 błędy językowe	4–5 błędów językowe	6–7 błędów językowych	8–11 błędów językowych	12 lub więcej błędów językowych
Szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne/odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste/ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

14. Ortografia: 0-2 pkt

2 pkt Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.

1 pkt 4–6 błędów ortograficznych.

0 pkt 7 lub więcej błędów ortograficznych.

15. Interpunkcja: 0-1pkt

1 pkt Nie więcej niż 7 błędów interpunkcyjnych.

0 pkt 8 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Razem:

20-19 pkt – ocena celująca

18-17 pkt- ocen bardzo dobra

16-14 pkt – ocena dobra

13-10 pkt- ocena dostateczna

9-6 pkt- ocena dopuszczająca
5 i niżej- ocena niedostateczna

3. WYPRACOWANIE O CHARAKTERZE TWÓRCZYM- OPOWIADANIE

Zasady oceniania

1. Realizacja tematu wypowiedzi: 0-2 pkt

2 pkt	• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione. • Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.
1 pkt	• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB • W pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.
0 pkt	• Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO • Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).

***Uwaga:** jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium Realizacja tematu wypowiedzi, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.*

2. Elementy twórcze: 0-5 pkt

5 pkt	• Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. • Twórcze wykorzystanie treści lektury.
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	• Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń • Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	• Narracja częściowo funkcjonalna. • Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. • Prosta fabuła.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

3. Kompetencje literackie i kulturowe **0-2pkt**

2 pkt	• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). • Poprawność rzeczowa.
--------------	--

1 pkt	- Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). - Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

4. Kompozycja tekstu: **0-2 pkt**

2 pkt	- Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. - Graficznie wyodrębnione akapity. - Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.
1 pkt	- Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. - Graficznie wyodrębnione akapity. - Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

5. Styl: **0-2 pkt**

2 pkt	- Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi. - Jednolity.
1 pkt	Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.
0 pkt	Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.

6. Język 0-4 pkt

Poprawność środków Zakres środków	Nie więcej niż 3 błędy językowe	4–5 błędów językowe	6–7 błędów językowych	8–11 błędów językowych	12 lub więcej błędów językowych
Szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne/odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste/ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

7. Ortografia: 0-2 pkt

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami:

2 pkt	Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.	Nie więcej niż 6 błędów ortograficznych
1 pkt	4–6 błędów ortograficznych.	7-9 błędów ortograficznych
0 pkt	7 lub więcej błędów ortograficznych.	10 i więcej błędów ortograficznych

8. Interpunkcja: 0-1 pkt

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami:

1 pkt	Nie więcej niż 9 błędów interpunkcyjnych.	Nie więcej niż 11 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	10 lub więcej błędów interpunkcyjnych.	12 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Razem:

20-19 pkt – ocena celująca

18-17 pkt- ocen bardzo dobra

16-14 pkt – ocena dobra

13-10 pkt- ocena dostateczna

9-6 pkt- ocena dopuszczająca

5 i niżej- ocena niedostateczna

KRYTERIA OCENY PRAC UCZNIÓW CUDZOZIEMCÓW

Za błędy ortograficzne w przypadku uczniów cudzoziemców uznaje się:

– błędy w zapisie wyrazów z *u – ó, ż – rz, h – ch* – łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania.

Do błędów graficznych w pracach uczniów cudzoziemców zalicza się:

- dodawanie, opuszczanie, przestawianie liter, sylab lub całych wyrazów
- mylenie liter

- o podobnym kształcie (*a – o, l – ł – t, n – r, m – n, u – w, e – ě, a – q, i – j, u – y*)
- dużych i małych (z wyjątkiem początku zdania)
- rzadziej używanych (*h – H, f – F, L – F*)
- odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (*b – p, d – t, w – f, g – k, dz – c, sz – s, i – y, ě – em – en, q – om – on, ś – ź, ć – dź*)
- różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (*p – b, d – b*) lub poziomej (*m – w, n – u, b – p, d – g, p – g*)

- ominięcie drobnych elementów graficznych, w tym oznaczania miękkości nad literami, kropek (*dż, ż, i, j*) ‘„ogonków” przy literach *ą* lub *ę* i kreski (wężyka) przy literach *ó, t* lub
- błędy dotyczące podziału wyrazu
- utratę dźwięczności lub zbędne udźwięcznienie (*kóska* zamiast *kózka*, *proźba* zamiast *prośba*)
- błędy wynikające ze schematycznego stosowania zasad ortografii, np. startóje bo startować.

KRYTERIA OCENY PRAC UCZNIÓW ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

1. Za błędy ortograficzne w przypadku uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się uznaje się:

- błędy w zapisie wyrazów z *u – ó, ż – rz, h – ch*
- łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania.

2. W ocenie poprawności ortograficznej w pracach uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się nie będzie uwzględniać się innych niż wymienione w punkcie 1. błędów w zapisie (tzn. nie będzie liczył ich jako błędy ortograficzne), w tym:

- dodawania, opuszczania, przestawiania liter, sylab lub całych wyrazów
- mylenia liter

✓ o podobnym kształcie (*a – o, l – ł – t, n – r, m – n, u – w, e – ę, a – ą, i – j, u – y*)

✓ dużych i małych (z wyjątkiem początku zdania)

✓ odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (*b – p, d – t, w – f, g – k, dz – c, sz – s, i – y, ę – em – en, ą – om – on, ś – ż, ć – dź*)

✓ różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (*p – b, d – b*) lub poziomej

(*m – w, n – u, b – p, d – g, p – g*)

- ominięcia drobnych elementów graficznych, w tym

✓ oznaczania miękkości nad literami

✓ kropek (*dż, ż, i, j*)

✓ „ogonków” przy literach *ą* lub *ę* i kreski (wężyka) przy literach *ó, t* lub *ł*

- błędów dotyczących podziału wyrazu

- błędów dotyczących dźwięczności (*kóska* zamiast *kózka*, *proźba* zamiast *prośba*)

- błędów wynikających ze schematycznego stosowania zasad ortografii, np. startóje bo startować

- mylenia przedrostków z przyimkami (pode szły)
- błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami (wklasie, zachwilę, na pewno)
- niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich (słonice zamiast słońce, rosinie zamiast rośnie).

WYWIAD

Uczeń:

I. Zamieszcza tytuł wywiadu prezentujący bohatera rozmowy.	0-1
II. Przeprowadza wywiad zgodnie z tematem.	0-1
III. Zachowuje właściwą kompozycję wywiadu, trójdzielność wypowiedzi.	0-1
IV. Stosuje zróżnicowane pytania.	0-1
V. Treść wywiadu jest ciekawa, twórcza.	0-1
VI. Dbą o naturalność rozmowy zachowując jej logiczną spójność.	0-1
VII. Podaje imię i nazwisko autora wywiadu.	0-1
VIII. Stosuje właściwy zapis rozmowy (wyróżnienia graficzne pytań i odpowiedzi).	0-1
IX. Dbą o poprawność językową (dopuszczalne dwa błędy).	0-1
X. Zachowuje poprawność ortograficzną (dopuszczalne dwa błędy).	0-1
XI. Przestrzega norm interpunkcyjnych (dopuszczalne trzy błędy).	0-1
XII. Dbą o układ graficzny tekstu (stosownie akapitów, czytelne pismo)	0-1

RECENZJA

Kryteria	Punktacja
TEMAT (0 – 7)*	
I. Zgodność pracy z tematem	0 – 1p.
II. Trafny tytuł (związany z treścią pracy)	0 – 1p.
III. Podanie podstawowych informacji o książce i jej twórcach (autor, tytuł, ilustrator, tłumacz, miejsce i rok wydania, wydawnictwo) – co najmniej trzy informacje	0 – 1p.
IV. Przedstawienie problematyki utworu	0 – 1p.

V. Subiektywna ocena różnych elementów książki (<i>np. kompozycja, przebieg akcji, postawy bohaterów, język, elementy edytorskie – ilustracje, wygląd okładki, strony tytułowej</i>) – co najmniej cztery elementy	0 – 1p.
VI. Stosowanie słownictwa perswazyjnego	0 – 1p.
VII. Poprawność pracy pod względem merytorycznym	0 – 1p.
II. KOMPOZYCJA (0 – 3)**	
VIII. Trójdzielność wypowiedzi z zachowaniem właściwych proporcji.	0 – 1p.
IX. Spójność tekstu.	0 – 1p.
X. Logiczność (nie występują nieuzasadnione powtórzenia).	0 – 1p.
III. JĘZYK I STYL (0 – 4)**	
XI. Poprawność językowa	0 – 3p. 0 – 3 bł. = 3p. 4 bł. = 2p. 5 – 6 bł. = 1p. 7 bł. = 0p.
XII. Funkcjonalność stylu (styl odpowiedni do formy wypowiedzi).	0 – 1p.
IV. ZAPIS (0 – 3)**	
XIII. Poprawność ortograficzna	Dla uczniów z dysleksją 0 – 2p. 0 – 3bł. = 2p. 4bł. = 1p. 5bł. = 0p. 0bł. = 2p. 1bł. = 1p. 2bł. = 0p.

XIV. Poprawność interpunkcyjna (dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów).	0 – 1p.
---	---------

LIST MOTYWACYJNY

List motywacyjny		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Realizacja wyznaczonego tematu	0-1
II	Dane osobowe	0-1
III	Adresat (imię, nazwisko, stanowisko lub nazwa instytucji)	0-1
IV	Wstęp – określenie stanowiska, o które ubiega się nadawca	0-1
V	Przedstawienie kandydatury (osiągnięcia ; wykształcenie, umiejętności, zalety)	0-1
VI	Zakończenie (zapewnienie o odpowiedniej kandydaturze, nadzieja na rozmowę itp.)	0-1
VII	Pożegnalny zwrot grzecznościowy, podpis	0-1
VIII	Właściwy układ graficzny (estetyka, brak skreśleń	0-1
IX	Poprawność językowa (dopuszczalny 1 błąd)	0-1
X	Ortografia (dopuszczalny 1 błąd, dyslektycy 2)	0-1
XI	Interpunkcja (dopuszczalny 1 błąd, dyslektycy 2)	0-1
	Maksymalna liczba punktów	11

CURRICULUM VITAE (CV) CV		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Nagłówek	0-1
II	Zdjęcie	0-1
III	Dane personalne (imię, nazwisko, data urodzenia, adres, telefon i mail)	0-1
IV	Przebieg edukacji (szkoła, szkolenia, kursy)	0-1
V	Osiągnięcia i umiejętności : zainteresowania	0-1
VI	Klauzula o ochronie danych osobowych	0-1
VII	Własnoręczny podpis	0-1
VIII	Właściwe rozmieszczenie elementów ; chronologia	0-1
IX	Format A4, właściwa długość (minimalnie 2/3 strony, maksymalnie 2 strony)	0-1
X	Język	0-1
XI	Ortografia i interpunkcja (0 błędów, dyslektycy 1 ortograficzny i 1 interpunkcyjny)	0-1
	Maksymalna liczba punktów	11

PODANIE

Podanie

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Realizacja wyznaczonego tematu	0-1
II	Dane osobowe	0-1
III	Miejscowość i data(w prawym, górnym rogu)	0-1
IV	Adresat (imię, nazwisko, stanowisko lub nazwa instytucji)	0-1
V	Sformułowanie prośby	0-1
VI	Jasne, zwarte, rzeczowe uzasadnienie prośby	0-1
VII	Prośba o przychyłność odbiorcy, zwrot grzecznościowy służący okazaniu szacunku, podpis	0-1
VIII	Właściwy układ graficzny (akapity, estetyka, brak skreśleń)	0-1
IX	Poprawność językowa (dopuszczalny 1 błąd)	0-1
X	Ortografia (dopuszczalny 1 błąd, dyslektycy 2)	0-1
XI	Interpunkcja (dopuszczalny 1 błąd, dyslektycy 2)	0-1
	Maksymalna liczba punktów	11

Ogłoszenie / zawiadomienie		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zredagowanie wypowiedzi nastawionej na podanie informacji o czymś, zwracającej uwagę na coś	0-1
II	Uwzględnienie niezbędnych elementów kto ogłasza? komu ogłasza? co ogłasza? kiedy się odbywa? gdzie się odbywa?	0-3 pięć poprawnych informacji – 3 punkty cztery informacje – 2 p. trzy informacje – 1 p.
III	Podanie dwóch argumentów	0-1
IV	Właściwy układ graficzny [nagłówek, treść, podpis; przejrzystość zapisu]	0-1
V	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	0-1
VI	Poprawność ortograficzna [dopuszczalny 1 błąd] <i>Kryterium dla ucznia z dysleksją</i> <i>Uczeń zamyka myśli w obrębie zdań.</i>	0-1
VII	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd] <i>Kryterium dla ucznia z dysleksją</i> <i>Uczeń rozpoczyna zdania wielką literą, a kończy stosownymi znakami interpunkcyjnymi.</i>	0-1

VIII	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

Zaproszenie		
Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zamieszczenie informacji odpowiadających na pytania: - Kto? [np. podpis pod zaproszeniem] - Kogo? [informacje o adresacie] - Na co? [nazwa uroczystości, imprezy] - Kiedy? [dzień, miesiąc, rok, godzina] - Gdzie? [miejsce uroczystości, imprezy]	0-3 pięć poprawnych informacji – 3 punkty cztery informacje – 2 p. trzy informacje – 1 p.
II	Podanie dwóch argumentów	0-1
III	Zastosowanie charakterystycznego słownictwa [np. uprzejmie/serdecznie zapraszam, mam zaszczyt/honor zaprosić, proszę o przybycie na...]	0-1
IV	Zwięzłość, rzeczowość oraz informacyjny charakter wypowiedzi	0-1
V	Poprawność językowa w klasie 4 dopuszczalne 2 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalny 1 błąd]	0-1

VI	Poprawność ortograficzna [w klasie 4 dopuszczalne 2 błędy w klasach 5 - 8dopuszczalny 1 błąd] <i>Kryterium dla ucznia z dysleksją</i> <i>Uczeń zamyka myśli w obrębie zdań.</i>	0-1
VII	Poprawność interpunkcyjna [w klasie 4 dopuszczalne 2 błędy w klasach 5 i 6 dopuszczalny 1 błąd] <i>Kryterium dla ucznia z dysleksją</i> <i>Uczeń rozpoczyna zdania wielką literą, a kończy stosownymi znakami interpunkcyjnymi.</i>	0-1
VIII	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu	0-1
Maksymalna liczba punktów		10

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY OD ROKU SZKOLNEGO 2026/2027 – KLASA 4

ocena niedostateczna	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Jest następstwem niespełnienia rygorów	Uczeń spełnia poniższe wymagania minimalne przy wsparciu nauczyciela:	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto samodzielnie	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto wykazuje się	Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto sprawnie i funkcjonalnie	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto wykazuje się samodzielnością,

kryterialnych przewidzianych na ocenę dopuszczającą.	1.Kształcenie literackie, kulturowe i medialne SŁUCHANIE I UWAGA: Skupia uwagę na krótkich komunikatach; przy pomocy nauczyciela rozpoznaje emocje rozmówcy i proste intencje (pytanie, prośba); odnosi ogólny sens usłyszanego utworu do własnego doświadczenia wakacyjnego lub szkolnego. CZYTANIE I KRYTYKA: Rozróżnia w tekście warstwę fikcyjną od rzeczywistej; z pomocą stworków przewodnich odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych; lokalizuje informacje wyrażone wprost w wyznaczonym akapicie tekstu.	wykonuje typowe zadania o średnim poziomie trudności: 1.Kształcenie literackie, kulturowe i medialne SŁUCHANIE I UWAGA: Aktywnie słucha rówieśników podczas pracy w parach; wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu popularnonaukowego i przetwarza je na prostą notatkę (tabelę, schemat); określa ogólny nastrój utworu lirycznego. CZYTANIE I KRYTYKA: Samodzielnie określa temat i główną myśl tekstu ciągłego; oddziela informacje kluczowe od drugorzędnych w ogłoszeniach lub instrukcjach gier dydaktycznych (Dobble); rozpoznaje dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów.	sprawnością i czujnością językową w typowych sytuacjach komunikacyjnych: 1.Kształcenie literackie, kulturowe i medialne SŁUCHANIE I UWAGA: Koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych tekstów czytanych przez nauczyciela lub odtwarzanych z kanałów edukacyjnych (Polonistka Youtuberka); właściwie odczytuje intencje nadawcy oraz ukryty nastrój wypowiedzi; na podstawie słuchanego tekstu formułuje pytania otwarte. CZYTANIE I KRYTYKA: Wyszukuje w tekście informacje wyrażone pośrednio; rozumie funkcję kompozycyjną akapitu jako logicznej całości; samodzielnie wyjaśnia przenośne znaczenie wyrazów, związków frazeologicznych wprowadzanych przez profesorkę Frazę.	stosuje wiedzę do rozwiązywania problemów w nowych, nieznanych sytuacjach kognitywnych: 1.Kształcenie literackie, kulturowe i medialne SŁUCHANIE I UWAGA: Przekazuje i syntetyzuje treść wysłuchanych wypowiedzi naukowych; precyzyjnie nazywa intencje i ukryte techniki perswazyjne nadawcy (np. w komunikatach promocyjnych i reklamach z kręgu Od pomysłu do działania); wyraża krytyczne zdanie na temat wysłuchanego komunikatu. CZYTANIE I KRYTYKA: Sprawnie wyszukuje informacje wyrażone pośrednio (ukryte między wierszami) i wykorzystuje je do oceny postaw bohaterów literackich i rzeczywistych (np. postawy życiowej Janusza Korczaka lub Marii Skłodowskiej-Curie); odczytuje i wykorzystuje w działaniu treści zawarte w	nieszablonowym myśleniem krytycznym oraz postawą wybitnie twórczą: 1.Kształcenie literackie, kulturowe i medialne CZYTANIE GLOBALNE I KRYTYCZNE: Samodzielnie czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym teksty literackie oraz popularnonaukowe spoza listy lektur obowiązkowych, wykazując pełną autonomię czytelnictwa. ANALIZA KOMPARATYWNA TEKSTÓW KULTURY: Porównuje funkcje i strukturę elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich i baśniowych; potrafi zidentyfikować obecność motywów baśniowych i legendarnych w nowoczesnych tekstach kultury (gry wideo, komiksy współczesne, popkultura).
---	--	---	--	--	---

	TEORIA LITERATURY I SZTUKI: Zna podstawowe cechy baśni i legendy (kręgi Nasze korzenie i Barwy kultury); identyfikuje postać narratora i podmiotu mówiącego w wierszu; wyodrębnia komiks, film i spektakl teatralny jako multimodalne teksty kultury. 2.Tworzenie wypowiedzi i retoryka MÓWIENIE I AUTOPREZENTACJA: Przedstawia się, mówi o swoich zainteresowaniach i pasjach (Temat 3: Być sobą, czyli kim?); formułuje proste pytania strukturalne i odpowiada na nie; odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej.	TEORIA LITERATURY I SZTUKI: Rozpoznaje stałe elementy struktury wiersza (wers, strofa, rym, refren – lekcja o hymnie); odczytuje morał i uniwersalną naukę płynącą z baśni i legend (lekcja o Brzydkim kaczątku); przypisuje cechy bohaterom na podstawie ich zachowań i ocenia ich postawy aksjologiczne (miłość, przyjaźń, gościnność). 2.Tworzenie wypowiedzi i retoryka MÓWIENIE I AUTOPREZENTACJA: Świadomie uczestniczy w sytuacjach komunikacyjnych w klasie; dostosowuje wypowiedź do adresata, wykorzystując właściwe zwroty grzecznościowe; formułuje pytania otwarte i odpowiada na nie zdaniami złożonymi; opowiada i streszcza wydarzenia w porządku chronologicznym.	TEORIA LITERATURY I SZTUKI: Samodzielnie objaśnia znaczenie i funkcję artystyczną epitetów, porównań i wyrazów dźwiękonaśladowczych w liryce (krąg Ścieżki wyobraźni); wyodrębnia podstawowe elementy dzieła filmowego i spektaklu (gra aktorska, dekoracja, kostium, rekwizyt); uzasadnia swoje reakcje czytelnicze. 2.Tworzenie wypowiedzi i retoryka MÓWIENIE I AUTOPREZENTACJA: Przedstawia własne, uzasadnione zdanie w klasowej dyskusji filozoficznej; świadomie dobiera intonację oraz akcent logiczny, recytując utwór z pamięci; wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń.	artykułach i schematach medialnych. TEORIA LITERATURY I SZTUKI: Wykorzystuje wiedzę na temat budowy wiersza i środków stylistycznych do samodzielnej, nienarzuconej interpretacji utworów poetyckich przewidzianych w programie; wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe i reklamowe, wskazując ich cele; konfrontuje sytuację bohaterów z własnym doświadczeniem życiowym. 2.Tworzenie wypowiedzi i retoryka MÓWIENIE I OPOWIADANIE HISTORII: Uzasadnia własne stanowisko w rozmowie, podając logicznie dobrane przykłady z literatury i życia (rutyna 5 × Dlaczego?); swobodnie rozpoczyna i podtrzymuje debatę rówieśniczą; w opisach dzieł kultury stosuje bogate słownictwo wyrażające zniuansowany stosunek	ŚWIADOMOŚĆ MEDIALNA: Bezbłędnie dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych i reklam, dekonstruuje ukryte mechanizmy perswazyjne i językowe (higiena medialna z Obszaru VI podstawy). 2.Tworzenie wypowiedzi i retoryka INNOWACYJNOŚĆ RETORYCZNA: Przedstawia własne, oryginalne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania trudnych problemów społecznych lub logicznych; w klasowych dyskusjach i debatach posługuje się argumentacją nieszablonową, szanując odmienne perspektywy rozmówców.
--	---	--	---	---	---

	PISANIE I KOMPOZYCJA: Tworzy krótką, kilkuzdaniową wypowiedź użytkową (ogłoszenie, zaproszenie, list prywatny) według podanego wzoru lub szablonu z teczki; przy pomocy nauczyciela sporządza ramowy plan wypowiedzi w formie równoważników zdań (Temat 11 Czy każda nasza wypowiedź jest zdaniem?); stara się o estetykę zapisu. 3. Świadomość językowa i ortografia funkcjonalna GRAMATYKA W DZIAŁANIU: Rozpoznaje w zdaniu podstawowe części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki i przymówek; odróżnia czynności od stanów w czasowniku (Temat 9 i 10)	PISANIE I KOMPOZYCJA: Samodzielnie redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, przepis kulinarny oraz list prywatny z zachowaniem wymaganego układu graficznego; samodzielnie zapisuje dialog, stosując myślniki; tworzy opis przedmiotu (skarbonki) i sytuacji z zachowaniem kompozycji trójdzielnej (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) i akapitów. 3. Świadomość językowa i ortografia funkcjonalna GRAMATYKA W DZIAŁANIU: Określa podstawowe kategorie gramatyczne czasownika (osoba, liczba, czas, rodzaj w czasie)	PISANIE I KOMPOZYCJA: Komponuje logiczne, uporządkowane chronologicznie opowiadanie odtwórcze, sprawnie wykorzystując przysłówki określające następstwo czasowe; w opisach przedmiotu lub dzieła sztuki (Vincent van Gogh) świadomie stosuje bogate słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni oraz słowa służące do wyrażania emocji i ocen; kontroluje tekst pod kątem powtórzeń, stosując synonimy doktora Leksema. 3. Świadomość językowa i ortografia funkcjonalna GRAMATYKA W DZIAŁANIU: Sprawnie buduje rozwinięte zdania pojedyncze oraz wypowiedzenia złożone, łącząc je za pomocą odpowiednich spójników argumentacyjnych	odbiorcy do dzieła; wzbogaca komunikat celowymi środkami pozawerbalnymi. PISANIE I KOMPOZYCJA: Komponuje bezbłędne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym i gramatycznym wypowiedzi o przejrzystej, trójdzielnej strukturze z konsekwentnym układem akapitowym; pisze twórcze, oryginalne opowiadania, listy z perspektywy bohatera literackiego oraz autorskie baśnie; dokonuje rygorystycznej autokorekty tekstu przed oddaniem go do oceny. 3. Świadomość językowa i ortografia funkcjonalna GRAMATYKA W DZIAŁANIU: Świadomie i celowo dobiera typy wypowiedzi (oznajmujące, pytające,	EKSPRESJA TWÓRCZA: Tworzy w pełni samodzielne wypowiedzi pisemne cechujące się wyjątkowo ciekawym, nowatorskim ujęciem tematu, bogatą stylizacją językową oraz doskonałym doбором środków stylistycznych i leksykalnych (w tym słów rzadkich i profesjonalnych z innowacji Słowno tygodnia). 3. Świadomość językowa i ortografia funkcjonalna ALGORYTMIZACJA JĘZYKOWA: Świadomie, biegle i bezbłędnie stosuje kompletną wiedzę językową (słownictwo, składnia, fleksja, fonetyka)
--	--	---	--	--	---

	Czas na czasownik, Misja odmiana! Tajemnice czasownika); identyfikuje orzeczenie. ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA: Zna alfabet i dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby; stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i kropkę, pytajnik lub wykrzyknik na jego końcu; zna podstawowe reguły pisowni ó/u, rz/ż, ch/h.	przeszłym) oraz rzeczownika i przymiotnika (przypadek, liczba, rodzaj); poprawnie łączy przymiotnik z rzeczownikiem („kumpel rzeczownika”); odróżnia zdanie od równoważnika zdania. ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA: Poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz partykułę nie z czasownikami i przymiotnikami; odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje wielką literę; dzieli wyrazy na sylaby przy przenoszeniu wyrazów do nowej linii.	(ponieważ, dlatego że, więc); stosuje poprawne i rzadkie formy fleksyjne wyrazów rodzimych. ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA: Stosuje zasady ortografii i interpunkcji w codziennych notatkach; potrafi uzasadnić pisownię ó/u, rz/ż, ch/h poprzez wymianę głosek w wyrazach pokrewnych (Ogrody Ortograficzne); samodzielnie dostrzega i poprawia błędy w tworzonej wypowiedzi (autokorekta).	rozkazujące, wykrzyknikowe) w zależności od sytuacji komunikacyjnej i intencji wypowiedzi; poprawnie stosuje zaimki osobowe i przyimki rządzące przypadkiem rzeczownika (wyrażenia przyimkowe – „mały szef”). ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA: Biegle i bezbłędnie stosuje zasady pisowni, wykazując się wysoką „czujnością ortograficzną” w dyktandach i pracach własnych; bezbłędnie stosuje przecinek w wyliczeniach, przed spójnikami argumentacyjnymi oraz przy wydzielaniu wołacza.	jako funkcjonalne narzędzie do precyzyjnego wyrażania najbardziej skomplikowanych intencji komunikacyjnych i twórczych. SAMOKSZTAŁCENIE: Aktywnie wyszukuje, selekcionuje i krytycznie wykorzystuje informacje z różnorodnych źródeł (słowniki, encyklopedie, cyfrowe zasoby sieciowe) w celu tworzenia autorskich minipublikacji (np. projekt Książka o mnie w Laboratorium projektów i doświadczeń).
--	--	---	--	---	--

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY – KLASA 5

ocena niedostateczna	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.	Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:
	I. Kształcenie literackie i kulturowe	I. Kształcenie literackie i kulturowe	I. Kształcenie literackie i kulturowe	I. Kształcenie literackie i kulturowe	I. Kształcenie literackie i kulturowe
	SŁUCHANIE	SŁUCHANIE	SŁUCHANIE	SŁUCHANIE	SŁUCHANIE
	-skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób, rozumie ogólny sens słuchanych utworów, rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów	-słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada	-skupia uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów	-przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi	-odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich
	-wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście, rozpoznaje proste intencje nadawcy	-wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów	-wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie tabeli, schematu, punktów, kilkuzdaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych	-samodzielnie i krytycznie wybiera różnorodne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie dostosowanej do potrzeb (np. plan, tabela, schemat, kilkuzdaniowa wypowiedź), rozpoznaje nastrój i nazywa intencje nadawcy komunikatu	
				-odczytuje i omawia	

-reaguje na wypowiedzi innych słownie oraz mimiką, gestem, postawą

-powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, tworzy pytania

komunikatów

-odróżnia informacje ważne od mniej ważnych

-na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: pisze plan, tworzy pytania

-właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu

-odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

-wyraża spójne zdanie na temat wysłuchanego komunikatu

CZYTANIE

-rozpoznaje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i

CZYTANIE

-wskazuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w omawianych w klasie tekstach literackich oraz sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia

-rozpoznaje dosłowne intencje nadawcy

-przytacza informacje z

CZYTANIE

-krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz identyfikuje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia

-rozpoznaje dosłowne i symboliczne zamiary nadawcy

CZYTANIE

-charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz rozpoznaje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia

-wyjaśnia dosłowne i symboliczne intencje nadawcy

CZYTANIE

-samodzielnie czyta ze

obserwacji	odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu	-przytacza informacje zawarte w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio	-przytacza i wyjaśnia informacje w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi na przykład opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą	zrozumieniem na poziomie znaczeniowym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur
-rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny, zaproszenie	-określa temat i główną myśl tekstu	-oddziela informacje ważne od mniej ważnych, fakt od opinii	-oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych	-wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach biograficznych w tworzeniu własnych, samodzielnych wypowiedzi
-wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich fragmentach przeczytanego tekstu-odczytuje informacje zamieszczone na przykład w słowniczku przy tekście, przy obrazie	-czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym	-omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, buduje ogólne wnioski, próbuje omówić je na poziomie przenośnym	-szczegółowo omawia temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym i przenośnym	-odczytuje głośno i wygłasza z pamięci utwory poetyckie i prozatorskie oraz je interpretuje
-rozumie ogólny sens czytanych utworów	-poprawnie akcentuje i wypowiada większość wyrazów, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów	-czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się interpretować je głosowo	-czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, interpretuje je głosowo, zwracając uwagę na przykład na wyrażane emocje i interpunkcję	
-czyta teksty płynnie	-w prostych tekstach oddziela fakty od opinii	-głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej wymowy	-czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym,	
-stara się poprawnie akcentować wyrazy	-wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami	-wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i rozumie ich rolę, posługuje się akapitami	interpretuje je głosowo,	
-samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela lub uczniów wskazuje części: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami	-rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu	-wskazuje typowe elementy	wykorzystując umiejętność	
-rozpoznaje następujące formy wypowiedzi: życzenia,	-wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu			

ogłoszenie, instrukcję,
przepis

-wybiera najważniejsze
informacje z instrukcji, tabeli,
notatki, schematu

-wskazuje przerośne
znaczenie wyrazów w
wypowiedzi

budowy i stylu w
zaproszeniach, życzeniach,
ogłoszeniach, instrukcjach,
przepisach, listach
oficjalnych, relacjach

-wybiera i wykorzystuje
informacje z instrukcji,
tabeli, notatki, schematu

wskazuje przerośne
znaczenie wyrazów w
wypowiedzi oraz
samodzielnie tłumaczy
przerośne znaczenie
wybranych wyrazów,
związków wyrazów w
wypowiedzi

poprawnej artykulacji i
intonacji, aby oddać sens
odczytywanego tekstu;
poprawnie akcentuje
wyrazy, również te, które
w języku polskim akcentuje
się nietypowo

-ma świadomość
konstrukcji wypowiedzi,
rozumie funkcje takich
części składowych
wypowiedzi, jak tytuł,
wstęp, rozwinięcie,
zakończenie

-świadomie posługuje się
akapitami w celu
oddzielania od siebie
poszczególnych zagadnień

-płynnie oddziela fakty od
opinii w dłuższych tekstach

-wskazuje typowe elementy
konstrukcyjne i stylistyczne
w życzeniach, ogłoszeniach,
instrukcjach, przepisach,
listach oficjalnych

-odczytuje i twórczo

**DOCIERANIE DO
INFORMACJI –
SAMOKSZTAŁCENIE**

-wie, jakiego typu informacje
znajdują się w słowniku
ortograficznym, słowniku
wyrazów bliskoznacznych i
poprawnej polszczyzny

-potrafi sprawdzać pisownię
wyrazu w słowniku
ortograficznym

**DOCIERANIE DO
INFORMACJI –
SAMOKSZTAŁCENIE**

-w razie potrzeby sprawdza
pisownię wyrazu w
słowniku ortograficznym

-wybiera informacje z
różnych źródeł, np.
czasopism, stron

wykorzystuje treści zawarte
w artykule, instrukcji,
przepisie, tabeli, schemacie
i notatce

-wskazuje i odczytuje
przenośne znaczenie
wyrazów w wypowiedzi

**DOCIERANIE DO INFORMACJI
– SAMOKSZTAŁCENIE**

-systematycznie korzysta ze
słownika ortograficznego

-wybiera informacje
wyrażone pośrednio w
różnych źródłach, np.
czasopismach, stronach
internetowych; porównuje je
z innymi źródłami

-świadomie używa słowników
wyrazów bliskoznacznych i
poprawnej polszczyzny w celu
wzbogacenia języka

-pod kierunkiem nauczyciela
odszukuje wyrazy w słowniku
wyrazów bliskoznacznych
i sprawdza użycie związków w
słowniku poprawnej
polszczyzny

**DOCIERANIE DO
INFORMACJI –
SAMOKSZTAŁCENIE**

-sprawdza pisownię
wyrazu w słowniku
ortograficznym

-potrafi wybrać
odpowiednie informacje
ze słownika wyrazów
bliskoznacznych, słownika
poprawnej polszczyzny,
encyklopedii, czasopisma,
stron internetowych

**ANALIZOWANIE I
INTERPRETOWANIE
TEKSTÓW KULTURY**

-mówi o swoich reakcjach
czytelniczych

-dostrzega zabiegi
stylistyczne w utworach
literackich, w tym funkcję
obrazowania poetyckiego w
liryce

internetowych

-samodzielnie korzysta ze
słowników wyrazów
bliskoznacznych i
poprawnej polszczyzny

**ANALIZOWANIE I
INTERPRETOWANIE
TEKSTÓW KULTURY**

-nazywa i uzasadnia swoje
reakcje czytelnicze

-odnajduje w omawianych
tekstach apostrofy,
powtórzenia, zdrobnienia,
uosobienia, ożywienia,
obrazy poetyckie, wyrazy

**ANALIZOWANIE I
INTERPRETOWANIE
TEKSTÓW KULTURY**

-swobodnie opowiada o
swoich reakcjach
czytelniczych, nazywa je,
uzasadnia; ocenia
i opisuje utwór, porównuje
swoje reakcje czytelnicze z
innymi odbiorcami

-odnajduje w utworze
poetyckim apostrofy,
powtórzenia, zdrobnienia,

**DOCIERANIE DO
INFORMACJI –
SAMOKSZTAŁCENIE**

-wybiera i twórczo
wykorzystuje informacje z
różnych źródeł (np.
czasopism, stron

-z pomocą nauczyciela
wskazuje apostrofę,
powtórzenia, zdrobnienia,
obrazy poetyckie, uosobienie,
ożywienie, wyraz
dźwiękonaśladowczy

-zna pojęcia: *autor, adresat i
bohater wiersza*

-odróżnia teksty użytkowe od
literackich

-odróżnia utwory pisane
wierszem i prozą

-krótko mówi o wybranych
elementach świata
przedstawionego w utworze
epickim, takie jak: bohater,
akcja, wątek, fabuła, wie,
czym jest punkt kulminacyjny

-rozumie rolę osoby
mówiącej w tekście
(narrator)

-rozpoznaje na znanych z
lekcji tekstach mit, bajkę,
przypowieść i nowelę, podaje
z pomocą nauczyciela ich

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

-nazywa swoje reakcje
czytelnicze

-nazywa zabiegi
stylistyczne w utworach
literackich: apostrofa,
powtórzenia, zdrobnienie,
uosobienie, ożywienie,
podmiot liryczny, (także
zbiorowy), wyraz
dźwiękonaśladowczy

-z niewielką pomocą
nauczyciela odróżnia
autora, adresata i bohatera
wiersza

-dostrzega rolę
obrazowania poetyckiego

dźwiękonaśladowcze i
objaśnia ich znaczenie

-rozpoznaje autora,
adresata i bohatera wiersza

-wskazuje obrazy poetyckie
w liryce i rozumie ich
funkcję

-wskazuje cechy
wyróżniające teksty
artystyczne (poetyckie i
prozatorskie) oraz
użytkowe

-analizuje elementy świata
przedstawionego w
utworze epickim, takie jak:
narrator, akcja, fabuła,
wątek, punkt kulminacyjny

-rozumie rolę osoby
mówiącej w tekście
(narrator), rozpoznaje
narratora pierwszo-
i trzecioosobowego

-rozpoznaje mit, bajkę,
przypowieść i nowelę,
wskazuje ich cechy

uosobienia, ożywienia,
obrazy poetyckie, wyrazy
dźwiękonaśladowcze,
objaśnia ich funkcję
i znaczenie przenośne

-rozpoznaje autora,
adresata i bohatera wiersza,
nie utożsamiając ich ze
sobą; wykorzystuje wiedzę
na temat podmiotu
lirycznego, adresata i
bohatera wiersza do
interpretacji utworu

-szczegółowo omawia
obrazy poetyckie w wierszu
i ich funkcję w utworze

-szczegółowo omawia cechy
wyróżniające teksty
artystyczne (poetyckie i
prozatorskie) oraz użytkowe

-objaśnia rolę
analizowanych elementów
świata przedstawionego w
utworze epickim

-rozpoznaje mit, bajkę,
przypowieść i nowelę,

internetowych) we własnych
wypowiedziach o
charakterze informacyjnym
lub oceniającym

-szuka pomysłów do
wzbogacenia swoich
tekstów w słownikach
wyrazów bliskoznacznych i
poprawnej polszczyzny

-dba o czystość i
poprawność swojej
wypowiedzi, korzystając z
różnych źródeł: słowników,
poradników, audycji
radiowych i programów
telewizyjnych

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

-porównuje funkcję
analizowanych elementów
świata przedstawionego w
różnych utworach epickich
-wskazuje elementy mitu,

główne cechy	w liryce	-przyczą i opowiada własnymi słowami morał bajki, odczytuje przesłanie utworu, np. przypowieści	szczegółowo omawia ich cechy	bajki, przypowieści w innych tekstach kultury
-zna pojęcie <i>morał</i> , wyjaśnia go z pomocą nauczyciela	-dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) i użytkowe	-rozumie podstawową rolę wersu, zwrotki, rymu, refrenu	-rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora trzecioosobowego i dostrzega różnice między narracją pierwszo- i trzecioosobową	-dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam
-zna pojęcia: <i>wers, zwrotka, rym, refren, rytm</i>	-określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: wątek, akcja, fabuła, punkt kulminacyjny	-wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów	-objaśnia morał bajki na poziomie przenośnym, samodzielnie odczytuje przesłanie utworu, np. przypowieści	-odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość
-przypisuje podstawowe cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość	-rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego	i tekstów kultury, omawia je na poziomie dosłownym i próbuję je zinterpretować	-rozumie rolę: wersu, zwrotki, rymu, refrenu w ukształtowaniu brzmieniowej warstwy tekstu	
-z pomocą nauczyciela podejmuje próby odczytania sensu przenośnego utworów	-wskazuje cechy mitu, bajki, przypowieści i noweli w utworze	-używa pojęć: <i>gra aktorska, reżyser, adaptacja, ekranizacja, kadr, ujęcie</i> , a także zna odmiany filmu, wyodrębnia elementy składające się na film, odróżnia różne gatunki filmowe	-wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i przenośnym	
	-samodzielnie cytuję morał bajki i sens przypowieści			
	-rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym, refren	-charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść,		
	-rozpoznaje słuchowisko, plakat społeczny,			

przedstawienie i film spośród
innych przekazów
i tekstów kultury, odczytuje
je na poziomie dosłownym

-zna pojęcia: *gra aktorska*,
reżyser, *adaptacja*,
ekranizacja, a także
odmiany filmu

-przypisuje cechy
bohaterom oraz ocenia ich
postawy w odniesieniu do
takich wartości, jak np.
miłość – nienawiść,
przyjaźń – wrogość

-opowiada, streszcza
przeczytane teksty,
odczytuje sens
omawianych utworów na
poziomie metaforycznym

przyjaźń – wrogość

-odczytuje sens
analizowanych utworów na
poziomie dosłownym,
a z niewielką pomocą
nauczyciela – na poziomie
przenośnym

-wskazuje neologizmy w
tekście

-używa w swoich
wypowiedziach pojęć z
zakresu filmu i radia, m.in.
gra aktorska, *reżyser*,
scenariusz, *adaptacja*,
ekranizacja, *kadr*, *ujęcie*,
słuchowisko; wyróżnia
wśród przekazów
audiowizualnych
słuchowiska i różne gatunki
filmowe

-charakteryzuje i ocenia
bohaterów oraz ich
postawy odnoszące się do
różnych wartości,
porównuje sytuację
bohaterów z własnymi
doświadczeniami i
doświadczeniami innych
bohaterów literackich

-samodzielnie odczytuje
sens utworów na poziomie
dosłownym i przenośnym

-rozumie pojęcie
neologizm, wskazuje
neologizmy w tekście,
rozumie zasady ich

tworzenia

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

-uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych, świadomie używa odpowiednich zdań (np. z trybem przypuszczającym lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnorodnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych

-dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

-przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich zdań (np. z trybem przypuszczającym lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych

-dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie w zwyczajnych sytuacjach dobiera różne rodzaje wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

-nawiązuje i podtrzymuje kontakt słowny z innymi uczniami i nauczycielem, stosuje się do podstawowych reguł grzecznościowych właściwych podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem

-odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do typowej sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie

-formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi

-mówi na temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

-świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach

rozkazujące, świadomie dobiera intonację zdaniową

-udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi

-łączy za pomocą odpowiednich spójników i przymioków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe w zdaniu

-wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń

-stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, przysłówka, liczebnika i czasownika

-gromadzi wyrazy określające i nazywające na przykład cechy wyglądu i charakteru

-wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne,

-rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego

-udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym, świadomie dobiera intonację zdaniową,

-poprawnie stosuje formy czasownika w różnych trybach, w zależności od sytuacji i adresata wypowiedzi

-w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje poprawny język, bogate słownictwo oraz frazeologizmy związane z omawianą tematyką

-w sposób przemyślany i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat,

-wypowiada komunikaty zawierające proste informacje	oficjalnych i nieoficjalnych	świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe	stosując bogate i właściwe tematu słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć
-wyraża wprost swoje intencje	-w typowych sytuacjach dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące	-aktywnie uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami	-zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści wygłaszanych z pamięci lub recytowanych utworów
-w kilku zdaniach opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, postać, zwierzę itp.	-tworzy pytania otwarte	-w sposób logiczny i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, przedmiot, obraz, ilustrację, plakat, stosując właściwe tematu słownictwo oraz	-interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania
-wygłasza tekst utworu z pamięci	-udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych	słownictwo służące do tworzenia ocen, opinii, emocji i uczuć	-swobodnie dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe
-posługuje się pozasłownymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)	-wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą, filmem itp.	-wygłasza z pamięci teksty poetyckie, posługując się pauzą, barwą głosu	-świadomie wzbogaca komunikat pozasłownymi środkami wypowiedzi
-stara się poprawnie wymawiać i akcentować wyrazy	-wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia	-świadomie posługuje się pozasłownymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)	-stosuje się do zasad właściwego akcentowania
-składa życzenia, tworzy w punktach krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry			

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania
- podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza

-opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot itp.

-recytuje utwory poetyckie, oddając jego ogólny nastrój i sens

-stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych

-składa życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry

-wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i przenośnym

-dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki

wyrazów i intonowania wypowiedzeń

-składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry

-odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od przenośnych i objaśnia znaczenia przenośne

-dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe

PISANIE

-bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje w większości typowych sytuacji w swoich pracach podstawowe reguły interpunkcyjne

wyrazów (również akcentowanych nietypowo) i intonowania wypowiedzeń
-składa pomysłowe życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry

-dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją

PISANIE

-bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, systematycznie stosuje poznane reguły interpunkcyjne, stosuje w swoich pracach dwukropek, myślnik, wielokropek,

spisu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie piątej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza lektur

-omawia przenośne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych

wyrazowe	dotyczące przecinka (np. przecinek przy wymienianiu oraz przed wybranymi zaimkami), dwukropka, myślnika; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu	średnik; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu
-posługuje się pozasłownymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)	-poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni <i>ó-u</i> , <i>rz-ż</i> , <i>ch-h</i> , <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, <i>-by</i> z czasownikami i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach neutralnych i zdrobnieniach)	-tworzy poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów; płynnie stosuje poznane reguły ortograficzne, zna i stosuje wyjątki od nich
	-zna i stosuje wyjątki od poznanych reguł ortograficznych	-bezbłędnie odróżnia nazwy własne od pospolitych i bezbłędnie stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą
	-odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką	-pisze bezbłędnie pod względem kompozycyjnym i treściowym list oficjalny, wywiad, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę biograficzną, streszczenie

PISANIE

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, dwukropek przy wyliczeniu, przecinek, myślnik w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu
- poprawnie zapisuje głoski

PISANIE

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, najczęściej stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące używania przecinka (np. przecinek przy wymienianiu) i dwukropka, myślnika w zapisie dialogu
- dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu
- poprawnie zapisuje głoski

literą

- zna i stosuje zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, notatki, streszczenia

- zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, list oficjalny, wywiad, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę (w różnych formach) i streszczenie

- układa spójne, uporządkowane pod względem chronologicznym poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, stara się, aby były one wierne utworowi / pomysłowe,

- zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, list oficjalny, wywiad, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę biograficzną (w różnych formach) i streszczenie

- dba o ciekawą formę swojego tekstu

- układa szczegółowe/pomysłowe, wyczerpujące, poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, list z perspektywy bohatera, list oficjalny, streszcza przeczytane utwory literackie, zachowując porządek chronologiczny

- świadomie wprowadza dialog do opowiadania, wprowadza inne formy wypowiedzi, np. opisu, charakterystyki

miękkie	miękkie, zna i najczęściej stosuje podstawowe zasady dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, pisowni nie z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami, cząstki -by z czasownikami	streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki, przyimki i wyrażenia przyimkowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń, wprowadza dialog, a także elementy innych form wypowiedzi, np. opis	bezpośredniej, świadomie stara się różnicować język bohaterów i narratora
-zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó–u, rz–ż, ch–h	-potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych	-stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi	-w wypowiedziach pisemnych stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie)
-zna podstawowe zasady dotyczące pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami	-odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą	-w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo służące do tworzenia ocen i opinii, emocji i uczuć	-zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi, dba, aby zapis jego wypowiedzi ułatwić odbiorcy jej czytanie
-odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą	-odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą	-zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi	-tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując właściwe danej dziedzinie szuki nazewnictwo i słownictwo służące do tworzenia ocen i opinii, emocji i uczuć
-zna i próbuje stosować podstawowe zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, notatki, streszczenia	-zna i stosuje podstawowe zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, notatki,	-w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą	-uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury
			-udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych

-z pomocą nauczyciela zapisuje list oficjalny, wywiad, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę i streszczenie	streszczenia -zapisuje, uwzględniając większość niezbędnych elementów, krótki list oficjalny, kilkudzaniowy wywiad, plan ramowy i (z pomocą nauczyciela) szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę (np. w tabeli) i proste krótkie streszczenie	odpowiednich spójników i przymków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji	pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym	
-pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń	szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę (np. w tabeli) i proste krótkie streszczenie	-w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika we wszystkich trybach	-w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy związane z omawianą tematyką; jego język jest poprawny	
-tworzy kilkudzaniowy opis obrazu, rzeźby i plakatu	-układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń, wprowadza podstawowe elementy opisu świata przedstawionego	-w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy na przykład charakteru na podstawie zachowań i postaw	-dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym	PISANIE
-stara się stosować akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi	-tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni	-dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia	-sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie, szczególnie dba o całkowicie wierny zapis cytatu, potrafi płynnie wprowadzić cytaty do własnego tekstu	-tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się twórczym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych
-stara się, by wypowiedzi były czytelne		-sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie i wprowadza do swojego tekstu		-wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi
-tworzy i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym, stara się, by były one poprawne pod względem językowym				
-przepisuje cytaty w	-stosuje co najmniej trzy akapity jako znak			

cudzysłowie

logicznego wyodrębnienia
fragmentów wypowiedzi
(wstęp, rozwinięcie,
zakończenie)

-na ogół zachowuje
estetykę zapisu wypowiedzi

-tworzy i zapisuje
kilkudzaniowe wypowiedzi
poprawne pod względem
logiczno-składniowym

-używa wypowiedzeń
pojedynczych i złożonych

-w zależności od adresata i
sytuacji świadomie dobiera
wypowiedzenia
oznajmujące, pytające i
rozkazujące

-udziela odpowiedzi w
formie zdań złożonych

-stara się dostrzegać błędy
ortograficzne i
interpunkcyjne w
tworzonej wypowiedzi i je
poprawiać

-wyszukuje cytaty i

III. Kształcenie językowe

Umiejętnie stosuje wiedzę
językową w zakresie:

-słownictwa – wzbogaca
tworzony tekst na przykład
zdrobnieniami, wyrazami
bliskoznacznymi,
przeciwstawnymi,
związkami frazeologicznymi

-składni – rozpoznaje i
stosuje różnorodne typy
zdań: pojedynczych i
złożonych oraz
równoważniki; celowo
używa różnych typów
wypowiedzeń: pytających,
oznajmujących,
wykrzyknikowych,
neutralnych, rozkazujących
w zależności od sytuacji
komunikacyjnej; wskazuje
podmiot i orzeczenie,
buduje spójne zdania
pojedyncze, w których
poprawnie łączy w związki
wszystkie wyrazy;
wzbogaca zdania, dodając

III. Kształcenie językowe

Sprawnie stosuje i
wykorzystuje wiedzę
językową w zakresie:

-słownictwa – dba o
poprawność słownikową
tworzonych wypowiedzi,
samodzielnie dobiera
zdrobnienia, wyrazy
bliskoznaczne,
przeciwstawne i
frazeologizmy, wzbogacając
tekst w zależności od formy
wypowiedzi i sytuacji
komunikacyjnej

-składni – swobodnie
rozpoznaje różne typy zdań
pojedynczych (pytające,
oznajmujące, rozkazujące,
neutralne, wykrzyknikowe,
nierozwinięte, rozwinięte),
zdania złożone,
równoważniki zdań,
wskazuje podmiot i
orzeczenie, tworzy ciekawe
pod względem

zapisuje je w cudzystowie

przydawki, dopełnienia
i okoliczniki; poprawnie
rozpoznaje związki
wyrazów w zdaniu, tworząc
wykres zdania
pojedynczego, stosuje się
do zasad poprawnej
interpunkcji

-fleksji – rozpoznaje i
poprawnie odmienia
typowe rzeczowniki
(własne, pospolite,
konkretne, abstrakcyjne),
czasowniki, przymiotniki,
liczebniki, zaimki i określa
ich formę, rozpoznaje czasy
i typy liczebników,
rozpoznaje formy
nieosobowe czasownika
(bezokolicznik, formy
zakończone na *-no*, *-to*),
wskazuje zaimki w tekście,
podaje ich przykłady,
wyjaśnia ich funkcję i
stosuje je w celu uniknięcia
powtórzeń, poprawnie
używa krótszych i dłuższych
form zaimków, używa

składniowym wypowiedzi,
wzbogaca zdania, dodając
przydawki, dopełnienia i
okoliczniki, dba o poprawne
łączenie wyrazów w związki
i interpunkcję wypowiedzeń
złożonych)

-fleksji – rozpoznaje i
stosuje w wypowiedziach w
poprawnych formach
odmienne
i nieodmienne części mowy
przewidziane w programie
nauczania, bezbłędnie
określa formę odmiennych
części mowy, w tym
poprawnie rozpoznaje i
odmienia rzeczowniki
(własne, pospolite,
konkretne, abstrakcyjne),
stosuje formy różnych
czasów i trybów
czasownika, typy liczebnika,
zaimki, rozpoznaje formy
nieosobowe czasownika
(bezokolicznik, formy
zakończone na *-no*, *-to*),
zastępuje rzeczowniki,

III. Kształcenie językowe

III. Kształcenie językowe

W typowych sytuacjach stosuje wiedzę językową w zakresie:

-słownictwa – wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe

-składni – rozpoznaje i konstruuje zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych;

odmiennych części mowy w poprawnych formach

-fonetyki – stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, a także różnic między pisownią i wymową w poprawnym ich zapisie, bezbłędnie dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne, bezdźwięczne, dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim

przymiotniki, przysłówki i liczebniki odpowiednimi zaimkami, poprawnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków, wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym

-fonetyki – stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów

Zna podstawową wiedzę językową w zakresie:

-słownictwa (np. rozpoznaje zdrobnienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe)

-składni – buduje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, złożone i równoważnik zdania, wskazuje podmiot i orzeczenie w typowym zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające, neutralne i wykrzyknikowe, wskazuje w zdaniu wyrazy, które łączą się ze sobą, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika

neutralnych, wskazuje podmiot i orzeczenie, łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika, tworzy wykres zdania pojedynczego

-fleksji – rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite), czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, określa formę gramatyczną czasowników w różnych czasach, trybach, rozpoznaje na typowych przykładach typy liczebników, podaje przykłady zaimków i wyjaśnia ich funkcję, oddziela temat od końcówki w typowych wyrazach odmiennych, stopniuje przymiotniki i przysłówki, używa przyimków do określenia relacji czasowych i

III. Kształcenie językowe

-świadomie stosuje i twórczo wykorzystuje wiedzę językową w zakresie

-fleksji – odmienia według wzoru lub z niewielką pomocą nauczyciela rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, potrafi podać przykłady zaimków, wskazuje czasowniki w różnych czasach, trybach, rzeczowniki własne i pospolite, przymiotniki, przysłówki i zaimki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennych części mowy, oddziela temat od końcówki w wyrazach znanych z lekcji, stopniuje przymiotniki i przysłówki, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na *-no*, *-to*), przyimek, partykułę i wykrzyknik

-fonetyki – zna alfabet, odróżnia głoskę od litery, z pomocą nauczyciela dzieli

przestrzennych; poprawnie zapisuje czasowniki z częstką *-by*, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na *-no*, *-to*), stosuje wykrzykniki i partykuły, rozpoznaje zaimki w tekście)

-fonetyki – zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby, dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe, potrafi je nazywać, wykorzystuje wiedzę na temat rozbieżności między mową a pismem do poprawnego zapisywania wyrazów, zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim,

treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki

głoski na twarde i miękkie,
dźwięczne i bezdźwięczne,
podaje przykłady głosek
ustnych i nosowych, dzieli
wyrazy znane z lekcji na
głoski, dzieli wyrazy litery i
sylaby, zna podstawowe
reguły akcentowania
wyrazów w języku polskim,
stara się je stosować

stara się je stosować

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY – KLASA 6

**ocena
niedostateczna**

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

**ocena
dopuszczająca**

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

**ocena
dostateczna**

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

**I.Kształcenie literackie i
kulturowe:**

**ocena
dobra**

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

**I.Kształcenie literackie i
kulturowe:**

**ocena
bardzo dobra**

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

**I.Kształcenie literackie i
kulturowe:**

**ocena
celująca**

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

**I.Kształcenie literackie i
kulturowe:
SŁUCHANIE**

I.Kształcenie literackie i kulturowe:

SŁUCHANIE:

- skupia uwagę na krótkich i dłuższych wypowiedziach innych osób, rozumie ogólny sens słuchanych utworów, polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów

- wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, rozpoznaje proste intencje nadawcy -
- reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą)

- powtarza ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, prostego tekstu poetyckiego, fabuły usłyszanej historii

SŁUCHANIE

- słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada

- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkudzaniowej wypowiedzi, rozpoznaje główne intencje nadawcy i nastrój słuchanych komunikatów

- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, tekstu poetyckiego, opowiada fabułę usłyszanej historii, formułuje pytania

SŁUCHANIE

- koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów

- wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie tabeli, schematu, punktów, kilkudzaniowej wypowiedzi; formułuje pytania i rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów

- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych

- na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: pisze plan, formułuje pytania

- właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu

- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

SŁUCHANIE

- przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, rozumie ich wydźwięk

- wybiera różnorodne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie dostosowanej do potrzeb (np. plan, tabela, schemat, kilkudzaniowa wypowiedź), rozpoznaje nastrój i nazywa intencje nadawcy komunikatu

- swobodnie odczytuje nastrój, intencje i przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich
- wyraża spójne zdanie na temat wysłuchanego komunikatu

CZYTANIE

- samodzielnie charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w

- odczytuje, interpretuje i wyjaśnia przenośny i symboliczny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur

- wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach biograficznych w tworzeniu własnych, samodzielnych wypowiedzi i przemysleń

- odczytuje głośno i wygłasza z pamięci utwory poetyckie i prozatorskie oraz samodzielnie i w sposób oryginalny je interpretuje

CZYTANIE:

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich i użytkowych
- rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, zachętę, odmowę, przeprosiny, zaproszenie
- wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich fragmentach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w jego dosłownej warstwie i wyrażone wprost
- rozumie ogólny sens czytanych utworów
- czyta teksty płynnie, stara się czytać je poprawnie pod względem artykulacyjnym
- stara się poprawnie akcentować wyrazy

CZYTANIE

- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich i użytkowych
- rozpoznaje dosłowne intencje nadawcy
- przytacza informacje z odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu, zwłaszcza w jego dosłownej warstwie i wyrażone wprost
- określa temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym
- czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym
- poprawnie akcentuje i artykułuje większość wyrazów, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów

CZYTANIE

- identyfikuje i krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich
- rozpoznaje dosłowne i symboliczne intencje nadawcy
- przytacza informacje zawarte w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakt od opinii
- omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, z niewielką pomocą nauczyciela omawia je na poziomie przenośnym
- czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się je interpretować głosowo
- głośno czyta utwory, uwzględniając zasady

tekstach literackich i nieliterackich

- samodzielnie wyjaśnia dosłowne i symboliczne intencje nadawcy
- przytacza i wyjaśnia informacje w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych
- omawia temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym i przenośnym
- czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, interpretuje je głosowo, zwracając uwagę np. na

DOCIERANIE DO INFORMACJI- SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera i twórczo wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym, argumentacyjnym lub oceniającym
- szuka inspiracji do wzbogacenia swoich tekstów w słownikach wyrazów bliskoznacznych, poprawnej polszczyzny, języka polskiego, wyrazów obcych, frazeologicznego itd.; dba o poprawność ortograficzną, językową, merytoryczną, kompozycyjną swoich wypowiedzi, świadomie korzystając z potrzebnych w danej sytuacji słowników i innych materiałów (np. poradników, audycji radiowych i programów telewizyjnych)

- samodzielnie lub z niewielką pomocą wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie

- rozpoznaje życzenia, ogłoszenie, instrukcję, przepis, list, dedykację

- wybiera najważniejsze informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, potrafi odszukać i poprawnie przepisać cytaty na zadany temat

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE:

- potrafi sprawdzić pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym, korzystać ze słownika języka polskiego, słownika wyrazów obcych

- oddziela fakty od opinii w prostych tekstach

- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie

- rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu, dedykacji, podziękowania, listu

- wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, wyszukuje cytaty na zadany temat i poprawnie je zapisuje

- wskazuje przerośnięte znaczenie wyrazów w wypowiedzi

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym, korzysta ze słownika języka

poprawnej artykulacji, akcentowania i intonacji

- wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, rozumie ich funkcję

- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach, listach (w tym oficjalnych), relacjach, dedykacjach, podziękowaniach

- wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, cytatów

- wskazuje przerośnięte znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przerośnięte znaczenie wybranych wyrazów, związków frazeologicznych w wypowiedzi

wyrażane emocje i interpunkcję

-głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens i nastój odczytywanego tekstu; poprawnie akcentuje wyrazy, również te, które w języku polskim akcentuje się nietypowo

- ma świadomość konstrukcji wypowiedzi rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie

- poprawnie oddziela fakty od opinii w dłuższych tekstach i informacje ważne od drugorzędnych

- wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach, listach

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich

- wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści, hymnu, legendy itd. w innych tekstach kultury, świadomie odczytuje różne gatunki powieści, rozumie konwencję gatunków mieszanych, zwłaszcza we współczesnych tekstach literatury dziecięcej

- dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam itp. - odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych jako nosicieli uniwersalnych postaw i opisuje otaczającą ich rzeczywistość

- potrafi odszukać wyrazy w słowniku wyrazów bliskoznacznych, umie z pomocą nauczyciela sprawdzić użycie związków frazeologicznych w słowniku poprawnej polszczyzny

- potrafi znaleźć prostą informację w internecie, stara się wyszukiwać wiarygodne informacje

- z pomocą bibliotekarza korzysta z zasobów bibliotecznych, w tym ze słowników specjalnych, np. terminów literackich

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY:

- krótko mówi o swoich reakcjach czytelnicznych i temacie utworu

- dostrzega zabiegi stylistyczne w znanych mu

polskiego, słownika wyrazów obcych, potrafi znaleźć hasło w słowniku frazeologicznym, potrafi wybrać odpowiednie informacje ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika poprawnej polszczyzny, encyklopedii

- rozwija umiejętności posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do swoich potrzeb

- stara się rozwijać umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji

- zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym, wybiera informacje z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych; korzysta w razie potrzeby ze słownika języka polskiego, słownika wyrazów obcych, słownika frazeologicznego; samodzielnie korzysta ze słowników wyrazów bliskoznacznych, poprawnej polszczyzny, encyklopedii

- potrafi znaleźć informacje w słowniku bohaterów literackich i innych słownikach

- rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do znalezienia potrzebnych mu informacji

- rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji

oficjalnych, dedykacjach, podziękowaniach

- odczytuje i twórczo wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce, swobodnie posługuje się cytatami w mowie i piśmie

- wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopismach, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami

- świadomie używa słowników: ortograficznego, języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych,

II. Tworzenie wypowiedzi:

MÓWIENIE

- z zaangażowaniem inicjuje i aktywnie podtrzymuje rozmowę/dyskusję/polemikę np. na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur

- interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych

- polemizuje i przedstawia oryginalne, przemyślane stanowisko, formułuje tezę, na której poparcie podaje różnorodne argumenty odnoszące się do logiki oraz emocji, jego wypowiedzi cechuje szeroka wiedza, wysoka kultura, bogate

z lekcji utworach literackich, w tym funkcję 3 obrazowania poetyckiego w liryce; z pomocą nauczyciela wskazuje w znanych mu z lekcji utworach typowe przykłady następujących środków poetyckich: epitet, porównanie, przenośnia, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofa, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie, pytanie retoryczne, i podaje ich przykłady - zna i wyjaśnia pojęcia podmiot liryczny, autor, adresat wiersza i bohater wiersza - odróżnia teksty użytkowe od literackich, z pomocą nauczyciela rozpoznaje tekst publicystyczny, informacyjny, reklamowy	ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY - nazywa swoje reakcje czytelnicze, określa temat czytanego utworu i próbuje określić jego problematykę - nazywa zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, pytanie retoryczne) - z niewielką pomocą nauczyciela odróżnia autora, adresata i bohatera wiersza w analizowanym tekście - dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe; rozpoznaje	- zna i regularnie stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line) ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY - nazywa i uzasadnia swoje reakcje czytelnicze, określa tematykę i problematykę utworu - odnajduje w utworze poetyckim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, pytanie retoryczne, przeważnie objaśnia ich znaczenie - rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, opisuje cechy podmiotu lirycznego (w tym zbiorowego) - wskazuje cechy wyróżniające teksty	poprawnej polszczyzny, frazeologicznego, bohaterów literackich i innych słowników i encyklopedii dla wzbogacenia warstwy językowej tekstu oraz jego treści - rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do rozwijania własnych zainteresowań - systematycznie rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji - zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (papierowych oraz on-line), korzysta z nich z własnej inicjatywy	słownictwo i poszanowanie dla innych stanowisk PISANIE - tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, trafną i celną argumentacją, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych - wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi III. Kształcenie językowe: - świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem
--	--	--	---	---

- odróżnia utwory pisane wierszem i prozą, stosuje terminy wiersz, proza - krótko i na ogół trafnie określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim omówionym na lekcji, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, akcja, wątek główny, fabuła, wydarzenia, bohater (pozytywny – negatywny), z pomocą nauczyciela określa wątki poboczne utworu i punkt kulminacyjny - rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator) - odróżnia dialog od monologu - rozpoznaje na znanych z lekcji tekstach mit, bajkę, hymn, legendę, przypowieść i nowelę, powieść, podaje ich główne cechy, nazywa rodzaj omówionej na	- tekst publicystyczny, informacyjny, reklamowy - określa i nazywa elementy świata przedstawionego w poznanym na lekcji utworze epickim, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, wątek (główny i poboczny), akcja, fabuła, wydarzenia, punkt kulminacyjny, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy) - rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo i trzecioosobowego - wskazuje w poznanym na lekcji utworze cechy mitu, bajki, hymnu, przypowieści i noweli, legendy, powieści; wymienia gatunki powieści (obyczajowa, fantasy, fantastycznonaukowa, historyczna, przygodowa)	- artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe, rozpoznaje tekst publicystyczny informacyjny, reklamowy i rozumie ich funkcje - analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, akcja, fabuła, wątek (główny i poboczny), wydarzenia, punkt kulminacyjny, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy, epizodyczny, tytułowy) - rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo i trzecioosobowego i określa jego cechy - odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze - identyfikuje mit, bajkę, hymn, przypowieść, legendę i nowelę, powieść, wskazuje ich cechy, zna gatunki powieści (obyczajowa, fantastycznonaukowa, historyczna, przygodowa),	ALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY - samodzielnie i poprawnie opowiada o swoich reakcjach i refleksjach czytelniczych, nazywa je, uzasadnia; ocenia i opisuje utwór, konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z reakcjami innych odbiorców, samodzielnie mówi o tematyce czytanego utworu i zauważa jego złożoną problematykę - odnajduje w utworze poetyckim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, pytanie retoryczne, objaśnia ich funkcję i znaczenie przenośne - rozpoznaje autora, adresata i bohatera	nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki
---	--	---	--	--

lekcji powieści (obyczajowej, fantasy, fantastycznonaukowej, historycznej, przygodowej) - zna pojęcie morał, wyjaśnia go z pomocą nauczyciela - zna pojęcia: wers, zwrotka, rym, refren, wskazuje je w wierszach znanych z lekcji - wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (np. informacyjny, rozrywkowy) spośród innych przekazów i tekstów kultury, operuje podstawowym słownictwem związanym z teatrem (np. akt, kurtyna, gra aktorska, publiczność, rekwizyt, rola, dekoracja, efekty specjalne), dostrzega różnice fabularne między tekstem literackim a jego	i podaje jej cechy, potrafi określić rodzaj powieści omówionej na lekcji i podać jej cechy - odróżnia dialog od monologu, wskazuje je w utworze - cytuje morał bajki i wyjaśnia dosłowny sens przypowieści - rozpoznaje w utworach wierszowanych elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym (dokładny – niedokładny), refren - rozpoznaje wiersz biały - wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (np. rozrywkowy, informacyjny, edukacyjny) spośród innych przekazów i tekstów kultury, odczytuje je na poziomie dosłownym – odczytuje	podaje ich cechy, przyporządkowuje je do konkretnych utworów - przytacza i parafrazuje morał bajki, odczytuje przesłanie przypowieści - rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu (dokładny – niedokładny), refrenu, samodzielnie wskazuje w wierszu wyżej wymienione elementy - rozpoznaje wiersz biały - wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i z niewielką pomocą nauczyciela interpretuje go na poziomie przenośnym - odczytuje komiks i podaje jego cechy - używa pojęć: gra aktorska, reżyser, adaptacja, antrakt, scenografia, ekranizacja, kadr,	wiersza, nigdy nie utożsamiając ich ze sobą - wykorzystuje wiedzę na temat podmiotu lirycznego (w tym zbiorowego), adresata i bohatera wiersza do interpretacji utworu - wnikliwie omawia obrazy poetyckie w wierszu - szczegółowo omawia cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe: publicystyczne, informacyjne, reklamowe - płynnie objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim, takich jak czas i miejsce wydarzeń, narrator (pierwszo- i trzecioosobowy), akcja, fabuła, wątek (główny i poboczny), wydarzenia, punkt kulminacyjny, zwrot akcji, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy,
--	--	--	---

adaptacją - odczytuje treść komiksu	komiks i wymienia jego cechy	ujęcie, efekty specjalne, audycja, a także zna odmiany filmu, wyodrębnia jego elementy, odróżnia różne gatunki filmowe, wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), omawia różnice między tekstem literackim a jego adaptacją	epizodyczny, tytułowy, zbiorowy)
- wymienia tytuły filmów, seriali, spektakli, zwłaszcza adresowanych do dzieci i młodzieży	- zna pojęcia związane z teatrem i filmem (gra aktorska, reżyser, rekwizyt, dekoracja, antrakt, adaptacja, ekranizacja, efekty specjalne, fabuła), a także odmiany filmu, wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), wskazuje różnice fabularne między tekstem literackim a jego adaptacją	- świadomie i z uwagą odbiera filmy i spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, wyraża i uzasadnia opinię na ich temat	- odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze
- przypisuje podstawowe cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, koleżeństwo – egoizm, pracowitość – lenistwo	- odbiera filmy i spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, wskazuje wśród nich te, które mu się podobają	- charakteryzuje komiks jako tekst kultury, wskazuje charakterystyczne dla niego cechy	- biegle identyfikuje mit, bajkę, hymn, przypowieść, legendę i nowelę, powieść, szczegółowo omawia ich cechy, swobodnie omawia cechy różnych gatunków powieści (obyczajowej, fantastycznej, naukowej, fantasy, historycznej, przygodowej) i potrafi odnieść je do lektur
- rozumie pojęcie fikcji literackiej, potrafi (z reguły poprawnie) odszukać w utworze poznany na lekcji elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne	- przypisuje cechy bohaterom oraz określa i ocenia ich postawy w odniesieniu do takich	- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy, określa ważne dla nich wartości	- objaśnia morał bajki na poziomie dosłownym i symbolicznym, odczytuje dosłowne i symboliczne przesłanie przypowieści
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z pomocą		- rozumie pojęcie fikcji literackiej, odszukuje w utworze elementy prawdziwe,	- płynnie operuje pojęciami: wers, zwrotka, rym (dokładny – niedokładny, układ rymów), refren, samodzielnie omawia funkcję tych elementów w wierszu

nauczyciela na poziomie symbolicznym

II. Tworzenie wypowiedzi:

MÓWIENIE

- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem, stosuje się do podstawowych reguł grzecznościowych obowiązujących podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem

- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie; stara się stosować język adekwatny do różnych sytuacji, odróżnia język oficjalny od nieoficjalnego

- formułuje pytania i udziela prostych pod

wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, koleżeństwo – egoizm, pracowitość – lenistwo

- rozumie pojęcie fikcji literackiej, potrafi odszukać w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne

- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) i typowych – na poziomie symbolicznym

II. Tworzenie wypowiedzi:

MÓWIENIE

- uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych, używa odpowiednich konstrukcji

prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne

- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą na poziomie przenośnym, wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio

II. Tworzenie wypowiedzi:

MÓWIENIE

- przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, stosując się do reguł grzecznościowych, używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, buduje kontakt ze słuchaczem np. za pomocą apostrof, wypowiedzi nacechowanych emocjonalnie, wykrzyknień

- rozpoznaje wiersz biały

- wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (informacyjny, rozrywkowy, publicystyczny, edukacyjny) spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i przenośnym

- swobodnie używa pojęć z zakresu teatru, filmu i radia, m.in. gra aktorska, rola, reżyser, scenariusz, scenarzysta, scenografia, scenograf, adaptacja, ekranizacja, kadr, ujęcie (i jego rodzaje), antrakt, słuchowisko, efekty specjalne, montaż; wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych słuchowiska i różne gatunki filmowe, swobodnie wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu

względem konstrukcyjnym odpowiedzi, stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym	składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających, wyrażen grzecznościowych) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, stara się budować kontakt ze słuchaczem, np. za pomocą apostrof, wypowiedzi nacechowanych emocjonalnie	- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji (np. oficjalnej i nieoficjalnej), świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, świadomie dobiera intonację zdaniową	rozrywkowego), omawia i refleksyjnie ocenia różnorakie różnice między tekstem literackim a jego adaptacją
- mówi na temat, opowiada o zdarzeniach, akcji książki, filmu		- formułuje przemyślane pytania otwarte i zamknięte, udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi	- świadomie i z uwagą odbiera filmy i spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, potrafi samodzielnie wybrać spośród nich wartościową i interesującą dla niego ofertę, a także wyrazić przemyślaną opinię na ich temat
- wypowiada komunikaty zawierające proste informacje		- łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe w zdaniu	- charakteryzuje komiks jako tekst kultury, płynnie wskazuje charakterystyczne dla niego cechy
- wyraża wprost swoje intencje	- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń: proste i rozwinięte, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące; potrafi dostosować swoją wypowiedź do sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej	- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń	- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do różnych wartości, określa ważne dla nich wartości
- w kilku zdaniach opisuje obraz, ilustrację, plakat, przedmiot, miejsce, postać, zwierzę		- stosuje poprawne formy gramatyczne odmiennych części mowy	- rozumie pojęcie fikcji literackiej prawdopodobnej i fantastycznej, sprawnie odszukuje i objaśnia w utworze elementy
- wygłasza z pamięci tekst utworu poetyckiego		- gromadzi wyrazy określające i nazywające, np. cechy wyglądu i charakteru	
- potrafi wygłosić kilkuzdaniowe, schematyczne przemówienie, opierając się na materiale lekcyjnym			
- posługuje się pozawerbalnymi środkami	- formułuje pytania otwarte i zamknięte		

wypowiedzi (mimiką, gestem)

- stara się poprawnie wymawiać i akcentować wyrazy

- składa proste życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry

- potrafi sformułować prostą tezę i dobrać argument oraz przykład do tezy, krótko uzasadnia swoją opinię

PISANIE:

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, potrafi zastosować dwukropek, przecinek, myślnik (również w zapisie dialogu), cudzysłów, rozumie funkcję średnika,

- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych

- wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą nas rzeczywistością, lekturą, utworem poetyckim, filmem itp.

- wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia

- opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot

- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany na tematy związane z otaczającą rzeczywistością, lekturą, tekstem poetyckim, filmem itp.: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, poprawnie streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe - aktywnie uczestniczy w rozmowie o lekturze, filmie czy codziennych sytuacjach

- w sposób logiczny i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, przedmiot, przeżycia, obraz, ilustrację, plakat, stosując właściwe tematu słownictwo, jak i słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji oraz słownictwo opisujące

- wygłasza z pamięci teksty poetyckie, posługując się pauzą, barwą głosu

prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne

- samodzielnie i poprawnie odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) i przenośnym, poprawnie wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio

II. Tworzenie wypowiedzi:

MÓWIENIE

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych, świadomie używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnorodnych sytuacjach

nawiasu i wielokropka w zdaniu	- recytuje utwory poetyckie, oddając ich ogólny nastrój i sens	- wygłasza przygotowane wcześniej przemówienie, dbając o dobór argumentów, środków stylistycznych, tembru głosu	oficjalnych i nieoficjalnych, sprawnie buduje i podtrzymuje kontakt ze słuchaczem, stosując apostrofy, wypowiedzi nacechowane emocjonalnie, wykrzyknienia itd.
- dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, stosuje akapit, oznaczając w nim wstęp, rozwinięcie, zakończenie	- wygłasza krótkie przemówienie na tematy związane z codziennym życiem i bieżącym materiałem lekcyjnym	- świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)	- płynne dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji (np. oficjalnej i nieoficjalnej), świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
- poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h	- stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych	- stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzeń	- rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego
- odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą	- składa życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry	- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów	- formułuje trafne, ciekawe pytania, udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym, świadomie dobiera intonację zdaniową
- potrafi wymienić niektóre spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, stara się oddzielać przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym	- wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym	- dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne (synonimy) i przeciwstawne (antonimy) oraz poprawne związki wyrazowe	
- zna podstawowe zasady układu graficznego listu	- dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki wyrazowe	- formułuje tezę, podaje do niej argumenty i przykłady, odróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji,	

oficjalnego i nieoficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, instrukcji, przepisu kulinarnego, kartki z dziennika, pamiętnika, streszczenia, sprawozdania z wydarzenia; zapisuje je z niewielką pomocą nauczyciela; potrafi zapisać proste życzenia, dedykację, podziękowania, ogłoszenie, zaproszenie

- pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń

- pisze kilkuzdaniowy tekst o charakterze argumentacyjnym na tematy związane z codziennym życiem

- sporządza krótką charakterystykę na podstawie planu i

wypowiedzi (mimiką, gestem)

- formułuje tezę i podaje do niej proste argumenty i przykłady, logicznie uzasadnia swoją opinię

PISANIE

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące użycia przecinka (np. przy wymienianiu, przed niektórymi spójnikami, przecinek w zdaniu złożonym), dwukropka, myślnika (również w zapisie dialogu), nawiasu; próbuje stosować w zdaniu średnik, bezbłędnie dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wiersza, stosuje cudzysłów

potrafi zabrać głos w dyskusji, zaprezentować i logicznie uzasadnić swoją opinię, wie, czym jest perswazja, i potrafi na nią odpowiednio zareagować

PISANIE

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje w swoich pracach podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące przecinka (np. przy wymienianiu oraz przed zaimkami, przecinek w zdaniu złożonym), dwukropka, myślnika, średnika, nawiasu, bezbłędnie dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wiersza, stosuje cudzysłów

- poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó-u, rz-ż, ch-h, cząstki -by z czasownikami - zna i

- poprawnie stosuje formy czasownika w różnych trybach, w zależności od kontekstu i adresata wypowiedzi

- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje poprawny język, bogate słownictwo oraz frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką

- w sposób przemyślany i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując bogate i właściwe tematu słownictwo oraz służące do formułowania ocen, opinii, emocji

- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści wygłaszanych z pamięci lub recytowanych utworów

- wygłasza ciekawe, przekonujące, logiczne

słownictwa zgromadzonego na lekcji	- poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó—u, rz—ż, ch—h, pisowni cząstki -by z czasownikami	stosuje najczęstsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych - odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą	przemówienie, dbając o dobór najwłaściwszych argumentów, środków stylistycznych, tembru głosu - interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania
- próbuje zredagować kilkudzaniowy opis przeżyć	- potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych	- wymienia spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, stosuje tę wiedzę w praktyce, oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym	- swobodnie dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe - świadomie wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi
- tworzy kilkudzaniowy opis obrazu, rzeźby i plakatu, opisując usytuowanie elementów, ich kształt, wielkość i kolorystykę	- odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą	- zna i stara się stosować zasady zapisu przymiotników złożonych - zna i stosuje zasady układu graficznego i uwzględnia wszystkie niezbędne elementy następujących form wypowiedzi: list (w tym oficjalny), wywiad, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcja, przepis kulinarny, streszczenie, sprawozdanie, życzenia, dedykacja, podziękowanie	- stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi
- w dłuższych formach wypowiedzi pisemnych stara się stosować akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi	- potrafi wymienić spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, stara się stosować tę wiedzę w praktyce, często poprawnie oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym	- układa spójne, uporządkowane pod względem	- składa pomysłowe życzenia, podziękowanie, tworzy precyzyjną wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry
- jego wypowiedzi są czytelne			- dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonalą ją
- konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym, stara się, aby były poprawne pod względem językowym			

- rozróżnia współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując podstawowe zasady etykiety językowe

III. Kształcenie językowe:

Stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa – np. rozpoznaje zdrobnienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne i antonimy, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe, podaje przykłady wyrazów wieloznacznych, związków frazeologicznych, przysłów - składni – wymienia rodzaje zdań: pojedyncze oznajmujące, rozkazujące, pytające, zdania złożone; konstruuje poprawne zdania pojedyncze;

- zna zasady dotyczące pisowni przymiotników złożonych
- zna i stosuje większość podstawowych zasad układu graficznego oraz zapisuje, uwzględniając je: list (w tym oficjalny), kilkudzaniowy wywiad, plan wypowiedzi ramowy i szczegółowy (z pomocą nauczyciela), ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę biograficzną (np. w tabeli), streszczenie, sprawozdanie, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, proste, krótkie streszczenie, sprawozdanie (z wydarzenia i z pomocą nauczyciela z filmu, spektaklu), życzenia, podziękowanie, dedykację
- układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń

chronologicznym poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, stara się, aby było wierne utworowi / pomysłowe, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki, przyimki i wyrażenia przyimkowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń

- pisze poprawne: tekst argumentacyjny, charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego, opis przeżyć wewnętrznych

- w dłuższych wypowiedziach pisemnych stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi

- w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo opisujące oraz służące do formułowania ocen i opinii, emocji

pod względem konstrukcji i języka

- formułuje tezę, podaje przekonujące, przemyślane argumenty i przykłady, świadomie używa argumentów odnoszących się do faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji, bierze czynny udział w dyskusji, przedstawiając przemyślane stanowisko i logicznie, wyczerpująco je uzasadnia, rozumie funkcję perswazji w wypowiedzi

PISANIE

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, systematycznie stosuje poznane reguły interpunkcyjne, bezbłędnie stosuje w swoich pracach dwukropek, myślnik (również w zapisie dialogu),

stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu; rozróżnia zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania; wskazuje podmiot (wyrażony rzeczownikiem) i orzeczenie (czasownikowe) w typowym zdaniu; wie, że podmiot można wyrazić różnymi częściami mowy; odszukuje orzeczenie imienne w zdaniach znanych z lekcji; wymienia pozostałe części zdania: przydawka, dopełnienie, okolicznik, podaje pytania, na które odpowiadają; zna pojęcia związek wyrazowy, grupa podmiotu, grupa orzeczenia; wskazuje w zdaniu wyrazy, które się ze sobą łączą; rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika; z pomocą nauczyciela lub odnosząc się do schematu	- pisze krótki, logiczny tekst argumentacyjny - sporządza schematyczną charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego, pisze opis przeżyć z wykorzystaniem słownictwa z lekcji - tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni, ich wygląd (kolor, kształt itp.) - w dłuższych formach wypowiedzi stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) - na ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi - konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe	- zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi - w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji - w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika we wszystkich trybach - w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy np. charakteru na podstawie zachowań i postaw - dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia - sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie i wprowadza do swojego tekstu	wielokropek, średnik, nawias, dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, stosuje cudzysłów w tytułach, cytatach i w przypadku ironii - komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, płynnie stosuje wszystkie poznane reguły ortograficzne, zna i stosuje wyjątki od nich - odróżnia nazwy własne od pospolitych i bezbłędnie stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą - bezbłędnie wymienia spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, nawykowo stosuje tę wiedzę w praktyce, poprawnie oddziela przecinkiem zdania
--	---	--	---

sporządza wykres zdania pojedynczego; rozpoznaje na przykładach z lekcji zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie; sporządza wykres prostego, krótkiego zdania złożonego)

- fleksji – rozpoznaje i odmienia rzeczowniki o typowej odmianie, czasowniki, przymiotniki, liczebniki i wymienia większość ich typów; podaje pytania, na które odpowiadają odmienne i nieodmienne części mowy; podaje przykłady różnych rodzajów liczebników, zaimków, odmienia zaimki; z reguły poprawnie określa czas, osobę, liczbę, rodzaj, tryb czasownika, a z niewielką pomocą nauczyciela aspekt: dokonany, niedokonany, stronę czasownika; wskazuje rzeczowniki własne i

wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym i na ogół poprawne pod względem językowym

- używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych

- w zależności od adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące

- udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych

- stara się dostrzegać błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawiać

- wyszukuje cytaty i zapisuje je w cudzysłowie, potrafi wprowadzić je w tekst

- dobiera argumenty i przykłady do tezy, rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i

- formułuje tezę, dobiera argumenty

III. Kształcenie językowe:

Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa – wzbogaca tworzony tekst np. zdrobnieniami, zgrubieniami, synonimami, przeciwstawnymi (antonimami), wieloznacznymi; w wypowiedziach operuje związkami frazeologicznymi, przysłówkami, słownictwem wartościującym i opisującym

- składni – rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań: pojedynczych i złożonych oraz równoważniki zdań; celowo używa różnych typów wypowiedzeń: pytających, oznajmujących, rozkazujących, wykrzyknikowych, neutralnych, w zależności od sytuacji komunikacyjnej; wskazuje podmiot (wyrażony

składowe w zdaniu złożonym (również o skomplikowanej budowie)

- zna zasady zapisu przymiotników złożonych, stosuje się do nich

- pisze bezbłędnie pod względem kompozycyjnym i treściowym list oficjalny i nieoficjalny, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, streszczenie, wywiad, notatkę (w różnych formach) i streszczenie, pomysłowe życzenia, dedykację, podziękowanie, sprawozdanie, relację; dba o ciekawą formę swojego tekstu i/lub rzetelność zawartych w nim informacji

- układa rozbudowane fabularnie, pomysłowe, wyczerpujące, poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, list, precyzyjnie streszcza

pospolite; odmienia i stopniuje przymiotniki; stopniuje przysłówki; rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to); podaje przykłady przymyka, partykuły, spójnika i wykrzyknika; poprawnie odmienia najbardziej popularne wyrazy o nietypowej odmianie; odmienia według wzoru czasowniki typu wziąć

- fonetyki – zna alfabet, odróżnia głoskę od litery, przy pomocy nauczyciela dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne; podaje przykłady głosek ustnych i nosowych, dzieli wyrazy znane z lekcji na głoski, litery i sylaby; zna podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim i stara się je stosować

logiki oraz odwołujące się do emocji

III. Kształcenie językowe:

Stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa – wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy wieloznaczne, bliskoznaczne (synonimy) i przeciwstawne (antonimy) w tworzonej tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe, wyjaśnia znaczenie znanych związków frazeologicznych, przysłów, odróżnia słownictwo wartościujące i opisujące

- składni – konstruuje typowe i proste zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte i rozpoznaje je na typowych przykładach; konstruuje wypowiedzenia złożone współrzędnie, podrzędnie

rzeczownikiem i innymi częściami mowy: przymiotnikiem liczebnikiem, zaimkiem, podmiot domyślny, a w omówionych na lekcji przykładach wskazuje podmiot w dopełniaczu i zdania bezpodmiotowe), odszukuje w zdaniach orzeczenie czasownikowe i imienne; rozpoznaje pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik (na typowych przykładach – okolicznik czasu, miejsca, sposobu, stopnia, celu, przyczyny, przyzwolenia) i podaje pytania, na które odpowiadają; buduje spójne zdania pojedyncze, w których poprawnie łączy w związki wszystkie wyrazy; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia (bliższe i dalsze) i okoliczniki; poprawnie rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu i wyrazy pozostające poza związkami zdania, tworzy wykres zdania pojedynczego i odszukuje w zdaniu związki wyrazowe (główny i poboczne),

przeczytane utwory literackie, zachowując porządek chronologiczny i uwzględniając hierarchię wydarzeń; redaguje opis przeżyć

- pisze poprawny, przemyślany, logicznie zbudowany tekst argumentacyjny

- sporządza samodzielną, wnikliwą charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego

- w wypowiedziach pisemnych konsekwentnie stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (m.in. wstęp, rozwinięcie, zakończenie)

- zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi, dba, aby zapis jego wypowiedzi ułatwiał jej czytanie odbiorcy

- tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby i plakatu,

i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych, neutralnych; wskazuje podmiot (np. wyrażony rzeczownikiem, zaimkiem, podmiot domyślny) i orzeczenie czasownikowe i imienne; podaje przykłady zdań, w których podmiot jest wyrażony inną częścią mowy; podaje przykładowe wyrazy, które budują zdanie bezpodmiotowe, i przykłady takich zdań; rozpoznaje w zdaniach z lekcji pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik (i jego niektóre rodzaje, np. czasu, miejsca, sposobu) i podaje pytania, na które odpowiadają; łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu; rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika; konstruuje

wskazuje w zdaniach związek główny i związki poboczne, grupę podmiotu i grupę orzeczenia; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji; rozpoznaje zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie; sporządza wykres zdania złożonego

- fleksji – rozpoznaje i najczęściej poprawnie odmienia rzeczowniki o typowej i nietypowej odmianie znane z lekcji (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne); rozpoznaje i poprawnie odmienia czasowniki (osoba, liczba, czas, tryb); rozumie konstrukcje strony czynnej, biernej, zwrotnej; rozpoznaje czasowniki nieprzechodnie; przekształca czasowniki w różnych formach (strona, aspekt, tryb); rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to); odmienia czasowniki typu wziąć; rozpoznaje, odmienia i

stosując właściwe danej dziedzinie sztuki nazewnictwo i słownictwo opisujące oraz służące do formułowania ocen i opinii, emocji

- sporządza poprawny, bogaty leksykalnie opis przeżyć wewnętrznych

- uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury

- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym, stylistycznym, ortograficznym

- w wypowiedziach związanych z lekturą, tekstem poetyckim, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy, przysłowia związane z omawianą tematyką; jego język jest poprawny

wykres krótkiego, prostego zdania pojedynczego; wyjaśnia pojęcia związek wyrazowy, grupa podmiotu, grupa orzeczenia, wskazuje je na typowych, prostych przykładach, sporządza wykres typowego zdania złożonego

- fleksji – rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki własne i pospolite, a także niektóre rzeczowniki o nietypowej odmianie, czasowniki, przymiotniki; rozpoznaje i z reguły poprawnie odmienia liczebniki, zaimki, określa formę czasownika: osobę, liczbę, tryb, aspekt (dokonany, niedokonany), stronę; z niewielką pomocą nauczyciela przekształca czasowniki: w stronie czynnej, biernej, zwrotnej, w różnych trybach, aspektach; rozpoznaje i

stopniuje przymiotniki, wskazując sposób stopniowania (regularny, nieregularny, opisowy); rozpoznaje i odmienia liczebniki; określa rodzaje liczebników, zaimków (określa ich formę, przeważnie poprawnie wskazuje zaimki w tekście, nazywa ich rodzaje, wyjaśnia ich funkcję i stosuje je w celu uniknięcia powtórzeń, poprawnie używa krótszych i dłuższych form zaimków); wskazuje przyimek (i wyrażenie przyimkowe), partykułę, wykrzyknik, spójnik, rozumie ich funkcję i podaje ich przykłady, poprawnie zapisuje większość przyimków złożonych; używa odmiennych części mowy w poprawnych formach; wskazuje i wyjaśnia oboczności; wskazuje temat główny i tematy oboczne oraz oboczności samogłoskowe, spółgłoskowe

- fonetyki – stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, a także

- dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym

- sprawnie wyszukuje i samodzielnie dobiera cytaty, zapisuje je w cudzysłowie, szczególnie dba o całkowicie wierny zapis cytatu, płynnie wprowadza cytaty do własnego tekstu

- samodzielnie formułuje tezę, przy jej uzasadnianiu płynnie dobiera przekonujące argumenty i przykłady, zarówno odnoszące się do faktów i logiki, jak i odwołujące się do emocji

III. Kształcenie językowe:

Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa – dba o poprawność słownikową

nazywa na typowych przykładach typy liczebników; podaje przykłady różnych typów zaimków i wyjaśnia ich funkcję; wskazuje oboczności w typowych wyrazach odmiennych; odmienia (liczba, rodzaj, przypadek) i stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaje stopniowania (regularne, nieregularne, opisowe); rozpoznaje przysłówki i stopniuje je, nazywając rodzaj stopniowania; podaje przykłady przysłówków odprzymiotnikowych i niepochochodzących od przymiotnika; rozpoznaje typowe przyimki (i wyrażenia przyimkowe), używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; na ogół poprawnie zapisuje czasowniki z częstką -by; rozpoznaje nieosobowe formy czasownika

różnic między pisownią a wymową w poprawnym ich zapisie; bezbłędnie dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne; dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, np. *ń* – *ni-s* – *ni-o*, zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim

tworzonych wypowiedzi, samodzielnie i swobodnie dobiera zdrobnienia, zgrubienia, synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, frazeologizmy, słownictwo wartościujące i opisujące, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej

- składni – samodzielnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych (pytające, oznajmujące, rozkazujące, neutralne, wykrzyknikowe, nierozwinięte, rozwinięte), zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, równoważniki zdań; wskazuje podmiot (gramatyczny – wyrażony różnymi częściami mowy: rzeczownikiem, przymiotnikiem, zaimkiem, liczebnikiem, bezokolicznikiem, a także domyślny, logiczny w dopełniaczu), orzeczenie,

(bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to); stosuje wykrzykniki i partykuły; rozpoznaje najczęstsze zaimki i spójniki w tekście; poprawnie odmienia omówione na lekcji wyrazy o nietypowej odmianie, w tym czasownik typu wziąć - fonetyki – zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głóską a literą, dzieli wyrazy na głóski, litery i sylaby; dzieli głóski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe i potrafi je nazywać; wykorzystuje wiedzę na temat rozbieżności między mową a pismem do poprawnego zapisywania wyrazów; zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować

(czasownikowe i imienne); rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, swobodnie rozpoznaje w zdaniach pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie (bliższe i dalsze), okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, stopnia, celu, przyczyny, przyzwolenia); tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi; stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; swobodnie odszukuje w zdaniu związki wyrazowe (główny i poboczne), odszukuje w związkach wyrazowych wyraz nadrzędny (określający), podrzędny (określany), znajduje wyrazy pozostające poza związkami zdania, wyrazy równorzędne (szereg); odszukuje w zdaniach związek główny i związki

poboczne, grupę podmiotu
i grupę orzeczenia; dba o
poprawne łączenie
wyrazów w związki i
interpunkcję wypowiedzeń
złożonych; bezbłędnie
sporządza wykresy prostych
i rozbudowanych zdań
pojedynczych

- fleksji – rozpoznaje i
swobodnie stosuje w
wypowiedziach w
poprawnych formach
odmienne i nieodmienne
części mowy o typowej i
nietypowej odmianie
przewidziane w programie
nauczania; bezbłędnie
określa formę odmiennych
części mowy, w tym
poprawnie rozpoznaje i
odmienia rzeczowniki o
typowej i nietypowej
odmianie (własne,
pospolite, konkretne,
abstrakcyjne), czasowniki
(osoba, liczba, czas, tryb,
strona), wskazuje
czasowniki przechodnie i
nieprzechodnie; bezbłędnie

rozpoznaje formy osobowe
i nieosobowe czasownika
(bezokolicznik, formy
zakończone na -no, -to),
swobodnie przekształca
czasowniki w różnych
formach (strona, aspekt,
tryb, czas); bezbłędnie
rozpoznaje przysłówki
odprzymiotnikowe i
niepochodzące od
przymiotnika i stopniuje je,
nazywając rodzaj
stopniowania; rozpoznaje
typy liczebników, zaimków,
zastępuje rzeczowniki,
przymiotniki, przysłówki i
liczebniki odpowiednimi
zaimkami; bezbłędnie
wskazuje przyimek (i
wyrażenie przyimkowe),
partykułę, wykrzyknik,
spójnik, rozumie ich funkcję
i swobodnie podaje ich
przykłady, poprawnie
zapisuje przyimki złożone,
swobodnie stosuje krótsze i
dłuższe formy zaimków;
wykorzystuje wiedzę o
obocznościach w odmianie
wyrazów do pisowni

poprawnej pod względem
ortograficznym, bezbłędnie
wskazuje i wyjaśnia
oboczności, wskazuje temat
główny i tematy oboczne
oraz oboczności
spółgłoskowe i
samogłoskowe

- fonetyki – biegle stosuje
wiadomości z zakresu
fonetyki i wykorzystuje je w
poprawnym zapisie
wyrazów, stosuje w
praktyce wszystkie poznane
zasady akcentowania
wyrazów

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY – KLASA 7

**ocena
niedostateczna**

Ocenę
niedostateczną
otrzymuje

**ocena
dopuszczająca**

Ocenę **dopuszczającą**
otrzymuje uczeń, który:

**ocena
dostateczna**

Ocenę **dostateczną**
otrzymuje uczeń, który
spełnia wymagania

**ocena
dobra**

Ocenę **dobrą** otrzymuje
uczeń, który spełnia

**ocena
bardzo dobra**

Ocenę **bardzo dobrą**
otrzymuje uczeń, który
spełnia wymagania

**ocena
celująca**

Ocenę **celującą** otrzymuje
uczeń, który spełnia

uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

I.Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- uwaga słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela
- wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi
- słucha nagrania wzorcowej recytacji
- mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu
- rozumie polecenia
- rozpoznaje fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście
- rozpoznaje emocje towarzyszące osobie

kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

I.Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników
- żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o jej powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie
- określa tematykę wysłuchanego utworu; ocenia wartość wysłuchanego tekstu
- rozdziela teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym
- wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego

wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

I.Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu
- analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację

kryterialne na ocenę dobrą oraz:

I.Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega i ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu
- interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy

wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

I.Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych
- odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji
- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu

wypowiadającej się

tekstu

-rozpoznaje komizm, kpinę i
ironię jako wyraz intencji
wypowiedzi

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

-podejmuje próby
samodzielnego
odczytania różnych
tekstów współczesnych
i dawnych na poziomie
przenośnym, a w ich
odczytaniu odnosi się do
różnych kontekstów

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

-czyta teksty współczesne i
dawne

-odczytuje tekst literacki i
inne dzieła sztuki (np. obraz,
rzeźba, grafika) na poziomie
dosłownym, z pomocą
nauczyciela i rówieśników
określa temat utworu i
poruszony problem, odnosi
się do wybranych kontekstów,
np biograficznego,

-nazywa różne motywy
postępowania bohaterów

-określa problem poruszony
w utworze i ustosunkowuje
się do niego

-identyfikuje w tekście
poetyckim cechy liryki

-charakteryzuje osobę
mówiącą w wierszu

-wskazuje podstawowe

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

-płynnie czyta teksty
współczesne i dawne,
stosując się do zasad
poprawnej interpunkcji,
akcentowania i intonacji

-odczytuje tekst na poziomie
przenośnym

-określa funkcję
przeczytanego tekstu

-interpretuje tytuł utworu

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

-płynnie czyta teksty
współczesne i dawne,
stosując się do zasad
poprawnej interpunkcji,
akcentowania, intonacji
oraz uwzględnia budowę
wersyfikacyjną, a także
organizację rytmiczną
utworu poetyckiego

-odczytuje tekst na
poziomie przenośnym i
symbolicznym

-wartościuje zachowania i

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

-czyta różne teksty (zarówno
współczesne, jak i dawne,
przewidziane w programie
nauczania) na poziomie
dosłownym, przenośnym i
symbolicznym

-samodzielnie interpretuje
teksty pisane i inne teksty
kultury, uwzględniając
intencję nadawcy oraz
konteksty niezbędne do
interpretacji

-praktycznie wykorzystuje
informacje wybrane z tekstu
literackiego,

historycznego, kulturowego	środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, inwokację	-wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych	postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych	popularnonaukowego, naukowego
-rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady	-wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie	-dostrzega manipulację i perswazję, wartościowanie w czytanych tekstach, w tym w satyrze	-ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, manipulacja itp.	-krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego
-rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinię i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo	-rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn	-określa funkcję środków artystycznego wyrazu	-określa funkcję środków artystycznego wyrazu, a zwłaszcza symbolu i alegorii	
-wie, czym jest perswazja, sugestia, ironia, z pomocą nauczyciela i klasy rozpoznaje aluzję	-rozpoznaje elementy świata przedstawionego w utworze	-analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu	-interpretuje symbole występujące w różnych tekstach kultury	
-rozróżnia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim	-odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości	-uzasadnia przynależność gatunkową różnych utworów literackich		
-wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi	-rozumie znaczenie terminów <i>realizm</i> i <i>fantastyka</i>	-uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki		
-dostrzega różne motywy postępowania bohaterów	-odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania	-wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych		
-odczytując sens utworu, dostrzega podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; formułuje wnioski	-podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej			
-czyta utwory liryczne i zna	-zna cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki i ballady			
	-rozpoznaje cechy			

cechy liryki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do liryki: pieśń, tren	dramatu jako rodzaju literackiego w tekście	-analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji
-odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego	-samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednich źródłach, sporządza prosty przypis	-odczytuje sensy przenośne i symboliczne w odbieranym tekście
-zna podstawowe środki artystyczne wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, fe inwokację	-wyszukuje informacje w indeksie i przypisach	
-rozpoznaje obrazy poetyckie w utworze	-rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji	
-czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do epiki	-analizuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury	
-wymienia elementy świata przedstawionego w utworze	-dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie	
-wie, czym się różni fikcja literacka od rzeczywistości	-wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich	
-rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową		
-rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu	-analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury	

- odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog
- wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim
- rozpoznaje balladę jako gatunek z pogranicza rodzajów literackich
- posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym
- dostrzega symbole i alegorie w tekstach kultury
- zna terminy *adaptacja filmowa* i *adaptacja teatralna*
- wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf,

charakteryzator)

-zauważa związki między
dziełem literackim a innym
tekstem kultury

-dokonuje przekładu
intersemiotycznego tekstów
kultury i interpretacji zjawisk
społecznych oraz prezentuje
je w ramach różnych
projektów grupowych

**II.Tworzenie wypowiedzi
(elementy retoryki,
mówienie i pisanie)**

-sporządza w różnych
formach notatkę
dotyczącą wysłuchanej
wypowiedzi

-tworzy plan dłuższej
wypowiedzi

-tworzy wypowiedź o
charakterze
argumentacyjnym, w
rozprawce z pomocą
nauczyciela formułuje tezę,
hipotezę oraz argumenty,
samodzielnie podaje

**II.Tworzenie wypowiedzi
(elementy retoryki,
mówienie i pisanie)**

-pisze na temat, starając
się zachować przejrzystą
kompozycję logiczną i
spójną wypowiedzi,
wyraża własne zdanie i
podaje argumenty na
poparcie własnego
stanowiska

-zachowuje trójdzielną
kompozycję dłuższej
wypowiedzi, w tym w

przykłady do argumentów, wnioskuje	przemówieniu			
-wypowiada się na temat	-stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów,	II.Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)	II.Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)	II.Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)
-stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu,	-rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia	-płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej	-udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód	-samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko, lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętych racji
a w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę	-stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy	-uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów	-aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji	-aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski
-stara się o estetyczny zapis wypowiedzi	-uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury	-dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia	-charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych	-interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych
-wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji	-dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację	-aktywnie uczestniczy w dyskusji		
-przygotowuje wywiad	-uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów	-wysstrzega się brutalności słownej, kłamstwa i manipulacji w wypowiedzi ustnej		
-streszcza, parafrazuje tekst, w tym tekst popularnonaukowy	-redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formułuje odpowiednie argumenty i popiera je	-pisze na temat, stosując funkcjonalną kompozycję		

i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście	odpowiednimi przykładami	logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte celnie dobranymi przykładami	-analizuje uczucia własne i bohaterów literackich,	środków stylistycznych
-opisuje i charakteryzuje postaci rzeczywiste i fikcyjne	-pisze wywiad		-próbuję interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie,	-oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej
-stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową	-stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi	-dobiera i stosuje środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu	-krytycznie, rzeczowo omawia oraz ocenia recytację własną i kolegów	-pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, w tym rozprawkę z hipotezą; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję
-opisuje elementy dzieła malarskiego	-zachowuje poprawność językową i stylistyczną tworzonego tekstu	-prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu	-pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym	-tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem
-układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty	-wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną	-reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację	-dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy	-redaguje dłuższe formy wypowiedzi
-wygłasza z pamięci tekst poetycki	-opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w tekstach kultury, takich jak obraz, plakat, grafika	-w rozprawce dobiera odpowiednie argumenty, w których odwołuje się do kontekstu literackiego, popiera je odpowiednimi przykładami	-postępuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania	-podejmuje próby własnej twórczości literackiej
	-w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji			
	-recytuje tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z	-pisze wywiad, wykorzystując zdobytą z	-posługując się bogatym	

	uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji	różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie	słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) oraz pisma użytkowe
		-opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki	
		-w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera	-odwołując się do kontekstów, tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą
	III.Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)		
III.Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)	-dostrzega błędy językowe i potrafi je skorygować	-recytuje tekst poetycki, interpretacje głosowo z uwzględnieniem tematu	
-wie, czym jest błąd językowy	-stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową w zakresie:	-ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów i przedstawia uzasadnienie swojej oceny	
-ma podstawową wiedzę z zakresu gramatyki języka polskiego:	– fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski	III.Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i	

– fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności), dostrzega rozbieżności między mową a pismem

– słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji), świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów

– fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy,

dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności), dostrzega rozbieżności między mową a pismem

– słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów

– fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich

kultura języka, ortografia i interpunkcja)

-umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

-dokonuje korekty tworzonego tekstu

-analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, w piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie:

– fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności), dostrzega rozbieżności między mową a pismem

– słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i

III.Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

-wykorzystując wiedzę o języku, analizuje elementy językowe w tekstach kultury jako świadome kształtowanie warstwy stylistycznej tekstu

-świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania w zakresie fonetyki, fleksji, składni, słownictwa

III.Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

-wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi

rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany)

– składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

tworzenia i odmiany

– składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

p o c h o d n y , formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji), świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów

– fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany)

– składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na

samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach

zdanie złożone i odwrotnie,
dokonuje przekształceń z
mowy zależnej na niezależną
i odwrotnie

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY – KLASA 8

[illegible]

	SŁUCHANIE -rozumie większość poleceń - uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi -słucha nagrania wzorcowej recytacji -mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu -rozpoznaje typowe fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście -rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens jej wypowiedzi	-świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie -określa tematykę wysłuchanego utworu, ocenia jego wartość, wybiera z wysłuchanego tekstu potrzebne informacje -rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym -podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację -rozpoznaje w typowych tekstach i sytuacjach komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi	-uważnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie -słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu -wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne -analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację -rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi	-aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną -słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu -interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, w tym aluzję, sugestię, manipulację -analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu, kpiny i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi	stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy -analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu
--	--	--	---	--	---

	CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY -czyta teksty współczesne i dawne -wskazuje w tekstach archaizmy, odszukuje ich znaczenie w przypisach -odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego -rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjny tezę, argument i przykłady	CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY -podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach -rozumie znaczenie archaizmów obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach -odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego -zauważa i rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w	CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY -samodzielnie odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji -rozumie znaczenie archaizmów obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach -interpretuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego	CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY -samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, atakże organizację rytmiczną utworu poetyckiego -rozumie znaczenie archaizmów obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji -analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, ustosunkowuje się	CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY -czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym -samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu -praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego; systematycznie i skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji
--	--	--	---	---	---

-rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty -rozróżnia fikcję i kłamstwo -wie, czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach -zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim -wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi -dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów -odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; -czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego -zna gatunki należące do liryki: pieśń, tren, hymn, fraszka	wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi -samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie -odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa oraz fikcję od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka -dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje -wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie -identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy -dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów	-rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi -odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie -odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: realizm i fantastyka -analizuje w tekście manipulację, sugestię, ironię, aluzję, nazywa je -omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie -charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi	do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności, samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego -zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi -interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich -odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne w dziełach literackich; płynnie stosuje terminy realizm i fantastyka -ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak sugestia,	zainteresowań humanistycznych -krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego -analizuje niejednorodność dzieł literackich
--	--	---	---	--

	-odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego -wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, archaizację, kolokwializm – potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela -dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi krótko je opisać -czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki – opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę, utwór fantasy, epepeję	-identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki -rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, tren, fraszka -charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem -wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, archaizację, kolokwializm -wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania -odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, utworu fantasy, epepei	-dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych -omawia w tekście poetyckim cechy liryki -identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak pieśń, hymn, tren, fraszka; wskazuje ich cechy -charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), nie utożsamiając ich z autorem -przypatruje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście	ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy -całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie -szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń -dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen -wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe	
--	--	---	--	---	--

-zna elementy rytmizujące wypowiedź – wers, rym, strofa, refren -wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze -wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu -odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu -rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową -rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu -wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny -zna cechy komiksu, piosenki -odróżnia dramat od innych rodzajów literackich,	-identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze -omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji -analizuje funkcję podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach -omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki -określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) -wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu -rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi	-podejmuje próby interpretacji obrazów poetyckich -odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, epopei -przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu -omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu -w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych -wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych	takich tekstów, jak pieśń, hymn, tren, fraszka -charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń -analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm, prozaizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu -wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście -odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, utworu fantasy, epopei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń	
---	--	---	---	--

	wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy -potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, balladę -posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich -odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym -wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż -z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie	zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu -czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu -podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki -wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich -wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści -wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis	-wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu -interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu -omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki -omawia w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich -wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach	-przedstawia i szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu -stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji -proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu -omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki	
--	---	--	---	--	--

	w omawianych tekstach kultury -zna termin adaptacja utworu literackiego -wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog) -zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury -wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych -wie, czym jest aforyzm i anegdota -z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym	-wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż -analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury -rozpoznaje adaptację utworu literackiego, wie, czym się różni od oryginalnego tekstu -określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) -dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) -wspólnie z innymi lub samodzielnie dokonuje	-wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych -dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym i popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje -wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki -analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury -ocenia adaptację utworu literackiego; krytycznie wypowiada się na jej temat,	-wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich -wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych – używa ich do własnych celów -ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym -wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność	
--	--	---	--	---	--

	literackiej) elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia -identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny	przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych -rozpoznaje aforyzm i anegdotę -w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia -dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie -rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny -potrafi nazwać, pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę	odwołując się do jej struktury i treści -analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) -samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych -interpretuje aforyzm i anegdotę -w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia; analizuje wybrane z nich -analizuje funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie	tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury -analizuje i interpretuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje -wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji -określa i ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) -wnikliwie, korzystając z różnych źródeł informacji,	
--	--	---	--	---	--

			-wyróżnia w tekście cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego -interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wie, czym się różnią, dostrzega ważne elementy i wybrane konteksty dzieła malarskiego	analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) -samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów, samodzielnych lub grupowych, podejmuje w nich tematy związane z historią, filozofią, sztuką -interpretuje aforyzm i anegdotę -w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) analizuje i omawia elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia -dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie	
--	--	--	--	--	--

				-wskazuje elementy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego w tekstach, np. literackich, i określa ich funkcję -interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wybiera i omawia konteksty związane z analizowanym dziełem II.Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie) – pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi -zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje zasady interpunkcji zdania	
--	--	--	--	--	--

		II.Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie) -pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska -wykazuje dbałość o poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego,	II.Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie) -pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami -zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne -układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów,	pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne -zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi -zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne -posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opis, charakterystykę, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) -redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie,	
--	--	---	--	---	--

	II.Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie) -pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu -zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu, -układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty -stara się o estetyczny zapis wypowiedzi -sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi -redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie,	stara się je stosować w praktyce -układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi -wykazuje dbałość o estetykę zapisu -sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu -redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny -tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi -formułuje treść SMS-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do	stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu -zachowuje estetykę zapisu -dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb -redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny -tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu	zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu -tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi -formułuje treść SMS-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej -streszcza, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia -pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, stylizuje język, np. listu na język dawnych epok	
--	--	---	--	--	--

	pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny -tworzy plan dłuższej wypowiedzi -formułuje treść SMS-a, e-maila, starając się o ich poprawny zapis ortograficzny, dodaje komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej -streszcza tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień -pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny -tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym -w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę,	przeczytanej informacji elektronicznej -streszcza, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień -pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów -tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą -pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; umieszcza dialog w tekście	-formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny; dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej -streszcza, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu -pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu -tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów,	-tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikiwe argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce -w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne -w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera	II. Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie) -samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne, ciekawe stanowisko lub płynnie dowodzi przyjętych racji za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe
--	--	---	---	---	---

	hipotezę oraz argumenty, odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo -pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście -stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową -opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych -pisze CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie -przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania – odpowiedzi) -opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, rzeźby, fotografii, wykorzystuje w nich z	-stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową -w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę -opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych -samodzielnie pisze swoje CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie -przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny -opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensy	wnioskuje, stosuje właściwe rozprawce słownictwo -w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok -stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową -w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera -opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych -posługuje się stylem urzędowym, samodzielnie	-wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych -samodzielnie pisze CV, podanie i list motywacyjny -przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie -opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki -pisze wyczerpującą recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją	-tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem -podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, parafrazuje utwory znanych twórców -pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami -aktywnie uczestniczy w realizacji projektów, będąc przewodniczącym grup projektowych lub pełniąc inną ważną dla danego projektu funkcję
--	--	---	--	---	---

pomocą nauczyciela podane konteksty -pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia -mówi na temat -wyraża swoje zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić -w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna -wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji -wygłasza z pamięci tekst poetycki	przenośne w różnych tekstach kultury -pisze schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię -płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej -wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei -zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów -wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji -uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury	pisze swoje CV, podanie i list motywacyjny -przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie -opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki -pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz podstawowe słownictwo związane z dziedziną recenzowanego zjawiska -wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi	opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury, stosując odpowiednio dobrane słownictwo -wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe i samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska -stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów -wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie, uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu	-proponuje tematy rozmów odnoszące się do omawianych utworów -aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski, formułuje oryginalne, przemyślane sądy i spostrzeżenia -interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych, charakter tekstu, konteksty -przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa -oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej, pozostaje przy tym bezstronny i życzliwy
---	--	--	--	--

		-rozdziela środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia -zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy -dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację	się do cudzych poglądów i poznanych idei -stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów -wygłasza poprawny monolog, przemówienie, aktywnie uczestniczy w dyskusji -prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu -uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, logicznie formułuje argumenty -potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia	-wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie się odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei -aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści; nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji -dobiera i stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu -prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu -stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach	
--	--	---	---	--	--

			-zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy -reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację	mówienia odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu -zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy -reaguje swobodnie i z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację -płynnie mówi na podany temat, zachowując zasady poprawności językowej i stylistycznej; udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód III.Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)	
--	--	--	---	--	--

				Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: -stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni -dostrzegania i korekty błędów językowych w tworzonym przez siebie tekście -analizy elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni -ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu: – fonetyki – zna	
--	--	--	--	--	--

		III. Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja) -sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego -koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście, analizuje i porównuje przy tym wiedzę z różnych źródeł informacji	różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobień pod względem dźwięczności; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności występują, – słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy,	
--	--	--	---	--

		językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja) -zna zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i małą litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek) i wyjątki od nich, stosuje je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego -dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł, by je skorygować -stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni -ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne,	-analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni -ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności występują, – słowotwórstwa i słownictwa – rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, stosuje poprawnie formanty do	antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres – fleksji – swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy (także w przypadku wyrazów podchwytliwych): rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); nazywa nieodmienne części mowy (także w przypadku podchwytliwych wyrazów): przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przimek, wykrzyknik), stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i	
--	--	---	---	---	--

	III.Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja) -zna podstawowe zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości spółgłosek) i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego -wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika	bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde i miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują, – słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na typowych przykładach; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, stosuje w swoich wypowiedziach przysłówia, powiedzenia, frazeologizmy itp., potrafi podać przykłady synonimów, homonimów, antonimów, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; rozumie różnice między treścią a zakresem wyrazu, w parze wyrazów potrafi	tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo; świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłówia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres – fleksji – nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); nazywa nieodmienne części mowy: przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i	bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłowu, – składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny w związkach wyrazów, rozpoznaje związek zgody, rzędu i przynależności), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i	
--	--	---	---	---	--

	poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego -ma podstawową wiedzę (stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) z zakresu gramatyki języka polskiego: – fonetyki – zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, 6 na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, dostrzega rozbieżności między mową a pismem, – słowotwórstwa i słownictwa – wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, zna i rozumie znaczenie	wskazać wyraz o bogatszej treści i mniejszym zakresie, a także o uboższej treści i większym zakresie – fleksji – rozpoznaje części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać; rozpoznaje nieodmienne części mowy – przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, 12 partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich	niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik); stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i by z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłowy, – składni – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu); nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny; wykorzystuje wiedzę o	odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe) na prostych przykładach; w swoich wypowiedziach stosuje	
--	---	--	---	---	--

	wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia treść i zakres wyrazu – fleksji – rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy – przysłówki (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek	tworzenia i odmiany, – składni – rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzi z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i	zдания, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące -swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych -rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie -zna językowe sposoby osiągania porozumienia, aktywnie i asertywnie je stosuje	III.Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja) -wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi -samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach
--	--	--	---	--

	dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłowowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany, – składni – rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, przy pomocy nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, rozpoznaje zdania	typowych przykładach typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące -zna i stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych -rozpoznaje i analizuje wybrane przykłady manipulacji i prowokacji językowej -zna i świadomie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia	orzecznikowe); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące -świadomie stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych -analizuje przykłady manipulacji i prowokacji językowej, nie poddaje się im -zna językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, świadomie je stosuje		
--	---	--	--	--	--

	bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na łatwych przykładach rodzaje zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), odróżnia zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące, stosuje je w swoich wypowiedziach -zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych				
--	--	--	--	--	--

	-wie, czym są manipulacja i prowokacja językowa -zna językowe sposoby osiągania porozumienia, intuicyjnie je stosuje				
--	--	--	--	--	--